

NYTT REGJERINGSKVARTAL PLANPROGRAM

STATLIG REGULERINGSPLAN MED
KONSEKVENsutredning
13.06.2016

PLANPROGRAM

NYTT REGJERINGSKVARTAL

STATLIG REGULERINGSPLAN MED KONSEKVENsutREDNING

Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet
13.06.2016

SAMMENDRAG

BAKGRUNN, PROSESS OG FRAMDRIFT

Høsten 2012 ble det igangsatt en konseptvalgutredning (KVU) for det fremtidige regjeringskvartalet. Basert bl.a. på konseptvalgutredningen og ekstern kvalitets-sikring (KS1) av denne, besluttet regjeringen i mai 2014 at regjeringskvartalet skal gjenoppbygges mellom Akersgata og Møllergata og nordøst mot Hammersborg, i tråd med konsept Øst. Det er forutsatt en konsentrert utbygging for å få god arealutnytting i det eksisterende regjeringskvartalet, samtidig som området skal kunne utvikles som et åpent byområde for byens befolkning.

Planarbeidet skal gjennomføres som statlig reguleringsplan i henhold til plan- og bygningsloven § 6-4. Dette innebærer at Kommunal- og moderniseringsdepartementet overtar Oslo kommunes rolle som planmyndighet. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har gitt Statsbygg i oppdrag å utføre planarbeidet på vegne av departementet.

Planprogrammet er første fase i planarbeidet. Planprogrammet redegjør for formålet med planarbeidet, opplegg for informasjon og medvirkning, hvilke alternativer som vil bli vurdert, behovet for utredninger og hvordan planprosessen skal gjennomføres. Fastsatt planprogram legges til grunn for arbeidet med planforslag med konsekvensutredning.

Forslag til planprogram ble sendt på høring og lagt ut til offentlig ettersyn i slutten av januar 2015, samtidig med kunngjøring om oppstart av reguleringsarbeidet. Det ble arrangert et åpent møte i høringsperioden. I tillegg har Statsbygg avholdt egne møter med aktører som vil bli særlig berørt av forslaget, herunder Oslo kommune. Etter høringen har Statsbygg vurdert innkomne merknader og i nødvendig grad innarbeidet disse i planprogrammet. Bemerkninger ved høring og offentlig ettersyn av planprogrammet og ved kunngjøring av endring av planområdet følger som vedlegg til planprogrammet.

Som grunnlag for arbeidet med reguleringsplanen, er det i tillegg til den lovpålagte planprosessen også gjennomført en idéfase, med sikte på å få frem forslag til en byformløsning. Idéer og forslag til utforming av området er innhentet gjennom parallelle oppdrag.

Etter tilbakemelding fra Kommunal og moderniseringsdepartementet på Statsbyggs byform-anbefaling ble det varslet en endring av planområdet i februar 2016. Da ble planområdet utvidet til å omfatte tiliggende gater og R5, og redusert ved å ta ut OBOS-kvartalet på Hammersborg torg 1-3.

Framdriften for det videre planarbeidet er ikke fastsatt i detalj. Etter en foreløpig fremdriftsplan tas det sikte på at planforslag med konsekvensutredning kan sendes på høring og offentlig ettersyn på forsommeren 2016 og vedtas ved årsskiftet 2016/2017.

REGJERINGENS BESLUTNING OM KONSEPTVALG OG FØRINGER FOR ARBEIDET MED NYTT REGJERINGSKVARTAL

Regjeringen behandlet spørsmålet om hovedkonsept for nytt regjeringskvartal i mai 2014. Regjeringen konkluderte blant annet med at regjeringskvartalet skal gjenoppbygges mellom Akersgata og Møllergata, og at Statsministerens kontor, alle departementene unntatt Forsvarsdepartementet, og Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS) skal ha kontorer i regjeringskvartalet. Det skal planlegges for 5700 arbeidsplasser. Det forutsettes en konsentrert utbygging. Sikkerhetstiltak skal integreres i planleggingen, og bygninger og anlegg skal utformes slik at regjeringskvartalet framstår som åpent og inviterende for publikum og besøkende. Regjeringskvartalet skal ha en representativ arkitektonisk kvalitet som speiler dets symbolfunksjon og norske verdier.

I desember 2015 behandlet regjeringen igjen spørsmål om nytt regjeringskvartal. Blant annet konkluderte regjeringen med at det skal vurderes om R5 kan brukes til departementskontorer i det nye regjeringskvartalet. Statsbygg ble også bedt om å vurdere en mer konsentrert utbygging.

BYFORMFORSLAG OG VURDERTE ALTERNATIVER

I første halvår 2015 ble det gjennomført en idéfase i form av parallelle oppdrag, hvor seks forskjellige team utredet tre ulike alternativer for utviklingen av det nye regjeringskvartalet. Premissene for oppgavene varierte, men de overordnede føringene fra regjeringsbeslutningen lå til grunn for alle alternativene. Teamene skulle belyse hvordan det kan innplasseres arealer for inntil 5700 frem til 2024 og ytterligere 2400 arbeidsplasser fram til 2064. Forslagene som kom fram gjennom parallelloppdragene ble vurdert av en ekstern evalueringskomité nedsatt av Statsbygg.

Parallelloppdragene og evalueringskomiteens vurderinger av disse, innspill fra Oslo kommune, Riksantikvaren og Statens vegvesen, samt innkomne synspunkter under den åpne utstillingsperioden, utgjør et viktig grunnlag for arbeidet med å utvikle et reguleringsforslag. Med bakgrunn i dette arbeidet ble prinsipielt forskjellige alternativer vurdert. Statsbygg har deretter utviklet et forslag til byformprinsipper som ble oversendt Kommunal- og moderniseringsdepartementet høsten 2015. Planprogrammets kapittel 3 beskriver hvilke byformprinsipper som vil bli lagt til grunn for arbeidet med reguleringsplanen. Kapitlet redegjør også kort for hvilke forskjellige alternativer som er vurdert.

PLANOMRÅDET OG TILGRESENDE OMRÅDER

Planområdet ligger i Oslo sentrum, i kort avstand fra Stortinget og Oslo S. Ring 1 går dels i tunnel/ kulvert gjennom nordre del av planområdet.

Bebyggelsen har i dag ulik utforming og utnyttelse. Den sentrale delen av planområdet domineres av H-blokken, Y-blokken og G-blokken. På motsatt side av Grubbegata ligger nyere regjeringsbygg (R4). I den sentrale delen av planområdet er alle bygningene, med unntak av G-blokken og deler av Y-blokken, fraflyttet etter terrorangrepet. Mot Møllergata ligger stort sett lavere, eldre bebyggelse.

Flere av bygningene i planområdet har stor symbolverdi og er tydelige i Oslos bybilde. Nord for planområdet ligger Deichmanske bibliotek, Trefoldighetskirken og Margaretakyrkan. En rekke bygninger er oppført på Byantikvarens gule liste som bevaringsverdige. Øvrige tilliggende områder består hovedsakelig av kontorer og noe bevertnings- og forretningsvirksomhet.

PLANSTATUS OG ANDRE RAMMEBETINGELSER

Planprogrammet refererer til mål og planer som er relevante for planleggingen av området. Både nasjonale mål og overordnede kommunale planer tilsier at det bør legges opp til høy utnyttelse av arealet. Området omfattes i dag av en rekke eldre reguleringsplaner som det ikke er aktuelt å videreføre.

PROBLEMSTILLINGER OG KRAV TIL UTREDNINGER

Planprogrammet redegjør for hvilke temaer som skal belyses og utredes i forbindelse med reguleringsforslaget. De viktigste temaene er:

- Forholdet til overordnede planer og mål.
Det skal redegjøres for hvordan tiltaket forholder seg til vedtatte overordnede planer og mål.
- Risiko og sårbarhet.
Det skal gjennomføres en risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) for naturbasert og menneskeskapt risiko i tilknytning til planen. Tilsiktede uønskede handlinger inngår ikke i denne analysen.
- Bymiljø og bylandskap.
Det skal spesielt ses på den nye bebyggelsens samspill med tilliggende områder, konsekvenser for nær- og fjernvirkning og hvordan utviklingen kan bidra til bymiljø og byliv.
- Kulturminner og kulturmiljø.
Det skal redegjøres for hvordan ny bebyggelse kan tilpasses bevaringsverdige bygninger som skal inngå i planforslaget, og hvordan ny bebyggelse kan innpasses i den omkringliggende bystrukturen.

- Trafikk.
Det skal redegjøres for hva tiltaket vil bety for gatebruk, biltrafikk, fotgjengere og syklister, kollektivtrafikk og trafikksikkerhet. Herunder inngår løsning for Ring 1 med tilknytning til sentrumsgatenettet.
- Miljøforhold.
Det skal redegjøres for hvordan miljøambisjonene er ivaretatt i planforslaget, herunder energiløsning og mål om lave klimagassutslipp. Det skal videre redegjøres for støy og luftkvalitet, overvannshåndtering, solforhold og lokale klima- og vindforhold etter gjennomføring av tiltaket.
- Bygge- og anleggsperioden.
Det skal redegjøres for hvordan bygge- og anleggsperioden kan gjennomføres med minst mulig ulempe for omgivelsene.

For relevante temaer skal det vurderes behov for avbøtende tiltak.

Planforslaget med konsekvensutredning skal gi en sammenstilling av konsekvensene. Valget av byformløsningen som legges til grunn for reguleringsplanen skal begrunnes.

INNHold

1 INNLEDNING	9
1.1 Bakgrunn og formål	9
1.2 Mål og overordnede føringer for nytt regjeringskvartal	10
1.3 Oppdragsbrev fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet	11
2 PROSESS OG MEDVIRKNING	13
2.1 Planprosess	13
2.2 Medvirkning	15
3 PLANFORSLAGET OG ALTERNATIVER	16
3.1 Parallelloppdragene (idéfasen)	16
3.2 Byformprinsipper og vurdering av alternative løsninger	17
3.3 Prinsipper lagt til grunn for planforslaget	18
3.4 Reguleringsplanens rammer.	22
4 PLANOMRÅDET	23
4.1 Beliggenhet og størrelse	23
4.2 Beskrivelse av planområdet og tilliggende områder	25
4.3 Eierforhold	31
5 PLANSTATUS OG RAMMEBETINGELSER	33
5.1 Overordnede planer og føringer	33
5.2 Annet grunnlagsmateriale	34
5.3 Gjeldende reguleringsplaner	35
6 PROBLEMSTILLINGER OG FORSLAG TIL UTREDNINGER	37
6.1 Generelt	37
6.2 Referansealternativet	37
6.3 Forholdet til overordnede planer og mål	37
6.4 Risiko og sårbarhet	38
6.5 Bymiljø og landskap	38
6.6 Kulturminner og kulturmiljø	41
6.8 Miljøforhold	43
6.9 Økonomi og gjennomføring	44
6.10 Tekniske forutsetninger	45
6.11 Anleggstiden og etappevis utbygging	45
6.12 Metode	46

1 INNLEDNING

1.1 BAKGRUNN OG FORMÅL

Fra høsten 2012 til våren 2013 ble det gjennomført en konseptvalgutredning (KVU) for det fremtidige regjeringskvartalet. Det ble etablert fem ulike konsepter som belyste ulike strategier for å løse departementenes behov for sikre og effektive lokaler.

De viktigste behovene i prioritert rekkefølge var;

1. Tilstrekkelig med departementslokaler
2. Sikre og effektive lokaler
3. Gode energi- og miljøegenskaper
4. Bymessige behov
5. Vern av bygninger og kunst

Basert på bl.a. KVU og den eksterne kvalitetssikringen (KS1) av denne, behandlet regjeringen i mai 2014 spørsmålet om hvilket konsept og hvilke overordnede føringer som skal legges til grunn for utformingen av det nye regjeringskvartalet.

Regjeringen konkluderte med at regjeringskvartalet skal gjenoppbygges mellom Akersgata og Møllergata og nordøst mot Hammersborg, i tråd med konsept Øst fra konseptvalgutredningen. Det er forutsatt en konsentrert utbygging for å få god arealutnytting i det eksisterende regjeringskvartalet, samtidig som området skal kunne utvikles som et åpent byområde for byens befolkning.

Reguleringsplanen skal avklare de byplanmessige rammene og angi bruk, vern og utforming av arealer og fysiske omgivelser innenfor regjeringskvartalet. Planen vil innebære regulering av flere kvartaler, der rammene for byggenes plassering, høyder og volumer, samt byggenes forhold til offentlige plasser og gatestrukturer, avklares.

1.2 MÅL OG OVERORDNEDE FØRINGER

Etter regjeringens behandling av saken i mai 2014 ble følgende overordnede føringer lagt til grunn;

- Det fremtidige regjeringskvartalet skal gjenoppbygges mellom Akersgata og Møllergata og nordøst mot Hammersborg, i tråd med konsept Øst.
- Regjeringen forutsetter en konsentrert utbygging for å få god arealutnytting i det eksisterende regjeringskvartalet.
- Utbyggingen skal ikke gi endrede krav til Ring 1.
- Det fremtidige regjeringskvartalet skal inkludere Statsministerens kontor og alle departementene unntatt Forsvarsdepartementet, og i tillegg Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon (DSS).
- H-blokken og den åpne plassen mot Akersgata bevares. Det tas sikte på å bevare den integrerte kunsten i H-blokken. For å utnytte tomtearealet i regjeringskvartalet, må det åpnes for tilbygg og/eller høyere bygg bak H-blokken, dvs. mot Grubbegata.
- Y-blokken, S-blokken og R4 rives. De to store integrerte kunstverkene i Y-blokken tas vare på, og videre bruk avklares senere.
- Sikkerhetstiltakene skal integreres i planleggingen.
- Det skal planlegges med et generelt grunnsikkerhetsnivå for alle departementene. Særskilte funksjoner og funksjoner med høyere posisjonsrisiko sikres spesielt, og det etableres beredskap for å kunne heve sikkerheten ytterligere i særskilte situasjoner.
- Bygninger og anlegg skal utformes slik at utforming fremstår som åpent og inviterende for publikum og besøkende.
- Regjeringskvartalet skal planlegges med ambisiøse miljømål og høy grad av energieffektivitet slik at det ved planleggingen er på høyde med beste praksis for miljøvennlige bygg og uteområder i et livsløpsperspektiv, og som gir en samfunnsøkonomisk lønnsom og kostnadseffektiv ressursbruk.
- Regjeringskvartalet skal ha en representativ arkitektonisk kvalitet som speiler dets symbolfunksjon og norske verdier. Regjeringskvartalet skal være tuftet på kvalitet, varighet og nøkternhet.
- Det planlegges for 5700 arbeidsplasser i gamle og nye bygg ved innflyttingen i 2023-2025.
- Det gjennomføres en idéfase som grunnlag for å utarbeide reguleringsplan. Dette gjøres ved parallelloppdrag for å sikre godt tilfang av ideer samt offentlig meningsytring.
- Det vil bli reell involvering av alle brukerdepartementene og de ansattes representanter og vernetjenesten i planleggingsprosessen, blant annet i arbeidet med rom- og funksjonsprogram.
- Det skal vurderes om regjeringskvartalet kan bygges ut i etapper med gradvis innflytting.

1.3 OPPDRAGSBREV FRA KOMMUNAL- OG MODERNISERINGS-DEPARTEMENTET

Statsbygg fikk i brev av 26.juni 2014 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet i oppdrag å utføre arbeidet med statlig reguleringsplan og idefase på vegne av Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Statsbygg har valgt konsulentgruppen Team Nordic (Nordic Office of Architecture, Multiconsult og Civitas) til å bistå i dette arbeidet.

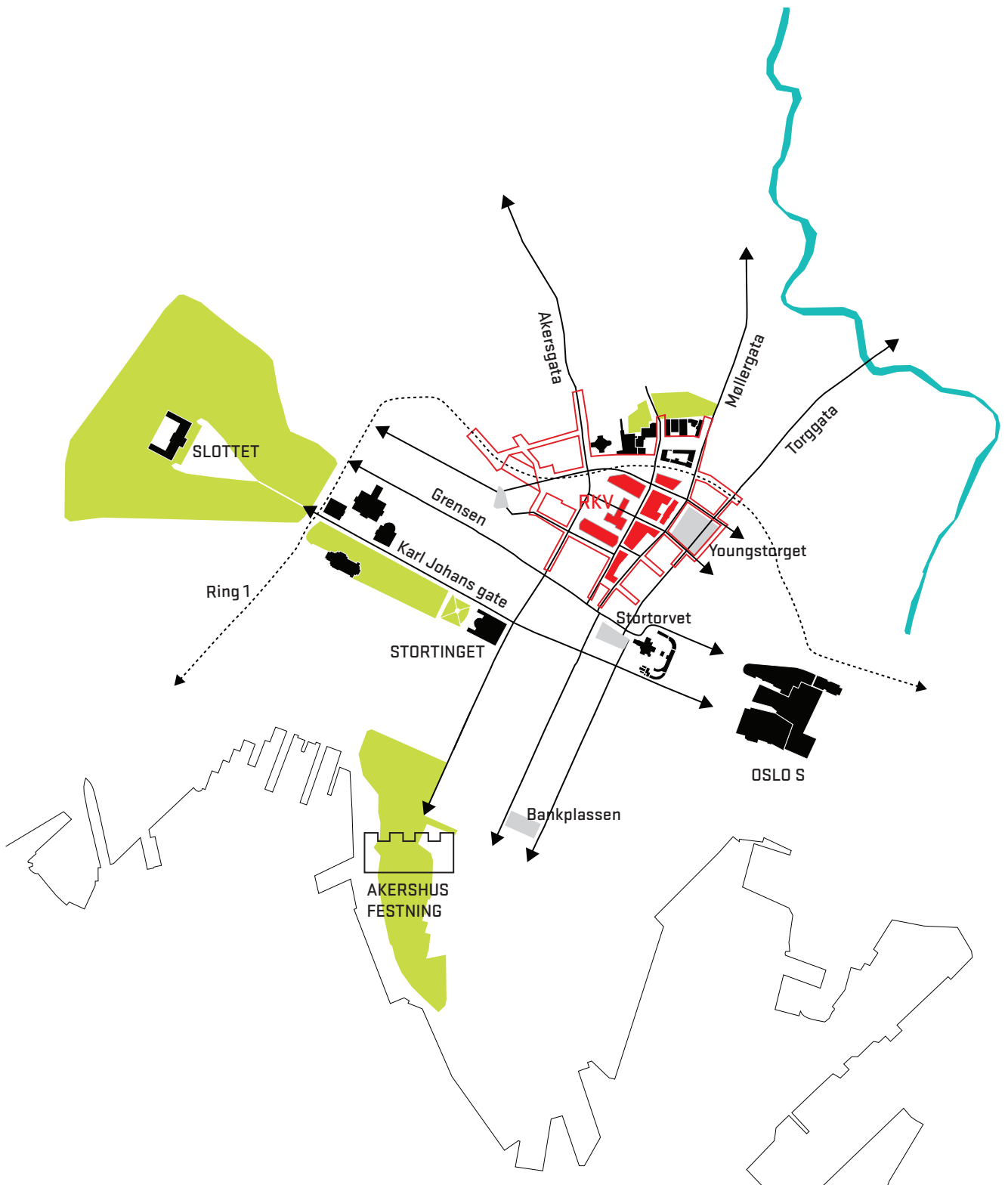
Oppstart av arbeidet med statlig reguleringsplan ble annonsert i januar 2015, og samtidig ble forslag til planprogram sendt på høring og lagt til offentlig ettersyn.

Idefasen ble gjennomført som et parallelloppdrag med seks konsulentgrupper våren 2015. Med bakgrunn i parallelloppdragene og evalueringskomiteens rapport, innspill fra Oslo kommune, Riksantikvaren og Statens vegvesen utviklet Statsbygg et forslag til byformprinsipper som ble offentliggjort i oktober 2015.

Kommunal- og moderniseringsdepartementets tilbakemelding på forslaget ble gitt i brev av 17. desember 2015, og kan kort oppsummeres slik:

- Departementet mener at anbefalingene gir et godt grunnlag for det videre arbeidet med reguleringsplanen for nytt regjeringskvartal.
- Nytt regjeringskvartal skal fortsatt planlegges for 5.700 arbeidsplasser i eksisterende og nye bygg.
- Arealnorm i nybygg settes foreløpig til 23 m² brutto pr ansatt. En ytterligere reduksjon vil bli vurdert.
- En mer konsentrert utbygging kan vurderes, for eksempel ved økt utnyttelse sentralt eller ved økt høyde på et av de øvrige byggene.
- R5 skal vurderes som en mulig del av det nye regjeringskvartalet.
- Omfanget av sikkerhetssonen i de omkringliggende gatene skal vurderes.

Etter tilbakemelding fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet på Statsbyggs byform-anbefaling ble det varslet en endring av planområdet i februar 2016. Bakgrunnen for deler av endringene var at de sikkerhetsmessige utfordringene knyttet til å etablere et nytt regjeringskvartal gjør det nødvendig å kontrollere trafikken i de nærmeste gatene. Dette kan medføre behov for å etablere fysiske sikkerhetstiltak i de nærmeste gatene der trafikken til og fra området kan reguleres. I tillegg ble området utvidet til å omfatte R5 i Akersgata 59, mens Hammersborg torg 1-3 ble tatt ut av det opprinnelige planområdet fordi det ikke vil være behov for å regulere dette området til byggeområde for nytt regjeringskvartal.

Figur 1. Området i byen

2 PROSESS OG MEDVIRKNING

2.1 PLANPROSESS

Planleggingen av regjeringskvartalet skal skje med utarbeidelse av statlig reguleringsplan i henhold til plan- og bygningsloven § 6-4. Kommunal- og moderniseringsdepartementet er planmyndighet og har det overordnede ansvaret for planprosessen. Kommunal- og moderniseringsdepartementet fastsetter også planprogrammet og vedtar den endelige reguleringsplanen. Oslo kommune er høringsinstans i prosessen, og det vil bli lagt særlig vekt på å involvere kommunen i alle deler av prosessen.

Reguleringsplanen skal avklare rammer for bruk og utforming av området. For reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn skal det utarbeides en konsekvensutredning som en del av planforslaget. Bestemmelsene om konsekvensutredning har som formål å sikre at hensynet til miljø og samfunn blir ivaretatt under utarbeidelse av planer, og når det besluttes på hvilke vilkår planer kan gjennomføres. Planarbeidet for regjeringskvartalet skal vurderes i henhold til plan- og bygningslovens § 12-10 første ledd, jf. § 4-2, med tilhørende forskrift om konsekvensutredninger.

Planarbeidet for regjeringskvartalet faller inn under forskriftens § 2 punkt f, jf. vedlegg I, punkt 1, og skal derfor konsekvensutredes.

Etter plan- og bygningsloven består planarbeidet av to hovedfaser:

- Planprogram
- Reguleringsplan med konsekvensutredning

PLANPROGRAM

Planprogrammet redegjør for formålet med planarbeidet, behovet for utredninger og analyser, hvilke alternativer som vil bli utredet og hvordan planprosessen skal gjennomføres, blant annet med hensyn til medvirkning. Planprogrammet baseres derfor på de føringene som ligger i regjeringens beslutning og i oppdragsbrevet fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Forslag til planprogram ble sendt på høring og lå ute til offentlig ettersyn våren 2015, samtidig med kunngjøring om oppstart av planarbeidet. Det ble arrangert et åpent møte i høringsperioden. I tillegg ble det avholdt egne møter med aktører som vil bli særlig berørt av forslaget, herunder Oslo kommune. Bemerkninger ved høring og offentlig ettersyn av planprogrammet og ved kunngjøring av endring av planområdet følger som vedlegg til planprogrammet. Relevante innkomne merknader er innarbeidet i planprogrammet.

REGULERINGSPLAN MED KONSEKVENSTREDNING

Reguleringsplanen vil bestå av et juridisk bindende plankart med tilhørende reguleringsbestemmelser. Disse dokumentene skal angi rammer for bebyggelse og utearealer, og stille nødvendige krav til blant annet miljø og sikkerhet. Reguleringsplanen vil i tillegg omfatte en planbeskrivelse med tilhørende konsekvensutredning.

Planforslaget skal sendes på alminnelig høring og legges ut til offentlig ettersyn i minimum ti uker. Det vil i forbindelse med høringen bli arrangert et åpent møte. På bakgrunn av høringsuttalelsene vil Statsbygg vurdere behov for å bearbeide planforslaget før det oversendes Kommunal- og moderniseringsdepartementet for endelig vedtak.

GRUNNLAG FOR REGULERINGSPLANARBEIDET

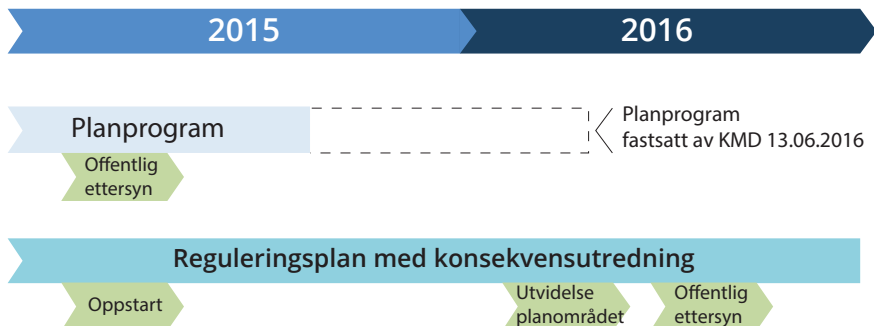
Parallelloppdrag (idéfase)

I tillegg til den lovpålagte prosessen i form av planprogram og planforslag med konsekvensutredning, har det vært gjennomført en idéfase som grunnlag for utvikling av en byformløsning. Idéfasen ble gjennomført som et parallelloppdrag, der flere arkitektgrupper utarbeidet idéer og forslag til byplangrep. Arbeidene ble evaluert av en faglig evalueringskomité oppnevnt av Statsbygg. Idéfasen ble avsluttet med en åpen utstilling for å sikre en bred offentlig meningsytring om forslagene. Det ble også arrangert et åpent møte for å legge til rette for debatt og muligheter for innspill og synspunkter.

Forslagene fra parallelloppdragene, evalueringskomiteens vurderinger av disse og innkomne synspunkter under den åpne utstillingsperioden vil danne et viktig grunnlag for utvikling av reguleringsforslaget.

FRAMDRIFT

Framdriften for planarbeidet er ikke fastsatt i detalj. Etter en foreløpig fremdriftsplan tas det sikte på at planforslag med konsekvensutredning kan sendes på høring og offentlig ettersyn på forsommeren 2016 og vedtas ved årsskiftet 2016/2017.

Figur 2. De formelle fasene i planprosessen, med foreløpig angivelse av tidspunkt for beslutningspunktene.

2.2 MEDVIRKNING

Plan- og bygningsloven har formelle krav til medvirkning gjennom høring og offentlig ettersyn av reguleringsforslag, hvor lovmessige forpliktelser for annonsering, tilskrivning og offentlig utleggelse danner minimumskrav. Dette kan være tilstrekkelig i reguleringsplaner av mindre omfattende karakter med begrensede konsekvenser for omgivelsene.

For reguleringsplaner med vesentlige virkninger, dvs. planer som faller inn under forskrift om konsekvensutredninger, er det utvidete krav til medvirkning i form av høring og offentlig ettersyn også av planprogrammet. Planmyndigheten skal også vurdere behovet for et offentlig møte som ledd i arbeidet med å fastsette planprogram.

Arbeidet med planlegging av nytt regjeringskvartal har stor offentlig interesse. Det er viktig å sikre en åpen prosess og allmenn debatt om nytt regjeringskvartal i offentligheten. Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Statsbygg vil derfor vektlegge åpenhet og medvirkning, og legger blant annet opp til at det skal arrangeres åpne møter i alle fasene av planprosessen.

Medvirkning vil rette seg mot ulike målgrupper:

- Oslo kommune
- Statens vegvesen
- Riksantikvaren
- Allmennheten som ønsker kunnskap om hvordan prosjektet utvikler seg.
- Ulike faginstanser og sektormyndigheter som skal tilføre prosjektet kunnskap.
- Berørte grunneiere og næringsaktører innenfor/i naboskapet til planområdet.

Det vil fortløpende bli vurdert behov for informasjon, offentlige møter og andre medvirkningstiltak. I utgangspunktet tas det sikte på:

- Åpne møter ved høring og offentlig ettersyn av planprogrammet (gjennomført).
- Utstilling av parallelloppdragene (resultatet av idéutviklingsfasen) med et åpent møte (gjennomført).
- Resultatet fra parallelloppdragene er gjort tilgjengelig på Statsbyggs nettsider.
- Statsbyggs anbefalte byformløsning er stilt ut i paviljongen i H-blokken fra oktober 2015.
- Åpent møte i forbindelse med varsling av endret planområde (gjennomført).
- Åpne møter ved høring og offentlig ettersyn av planforslag med konsekvensutredning.
- Separate møter med Oslo kommune, veimyndighetene, Riksantikvaren og andre offentlige instanser som kan ha viktige synspunkter i planprosessen.

Bemerkninger ved høring og offentlig ettersyn av planprogrammet og ved kunngjøring av endring av planområdet følger som vedlegg til planprogrammet.

3 PLANFORSLAGET OG ALTERNATIVER

Planløsningen skal legge til rette for utviklingen av et nytt regjeringskvartal som oppfyller de føringene som regjeringen har gitt, jf. punkt 1.2 og 1.3. I prosessen fram til ferdig utarbeidet planforslag vil ulike løsninger for å imøtekomme disse føringene bli vurdert.

3.1 PARALLELLOPPDRAGENE (IDÉFASEN)

En viktig fase i denne prosessen var gjennomføringen av en idefase i form av parallelle oppdrag våren 2015.

Seks arkitektgrupper ble gitt 3 ulike oppgaver; kompakt, konsentrert og visjon. Oppgavene ble fordelt med tre team på hver av de to første og i tillegg skulle alle svare på visjonsoppgaven.

KOMPAKT LØSNING

Forutsetningen var her at det skulle innpasses arealer for 5700 arbeidsplasser syd for Ring 1 og Hospitalsgata for utbygging til 2024. Nybygg skulle dimensjoneres for 4600 arbeidsplasser, som gir et utbyggingsbehov på 115 000 m² BTA. I tillegg skulle det legges inn 15 000 m² arealer under bakken til parkering for biler og sykler, kulverter og arealer for treningsfasiliteter m.m.

2064

I andre del skulle det vises løsningsforslag for et fullt utbygget planområde inkludert tomten for hovedbrannstasjonen og området nord for Ring 1 i 2064. Forslaget skulle legge løsningen i første del til grunn. I tillegg kom følgende forutsetninger: Nybygg skal dimensjoneres for ytterligere 2500 arbeidsplasser, som tilsvarer et utbyggingsareal på 62 500 m² BTA. I tillegg skal det legges inn 7500 m² arealer under bakken til parkering, kulverter, etc.

KONSENTRERT LØSNING

2024-2034

I første del av utbyggingsperioden, frem til 2034 skulle det, medregnet eksisterende bygningsmasse, vises en utbygging for 5700 ansatte basert på 25 m² BTA pr. ansatt innenfor planområdet avgrenset av Ring 1 i nord. Nybygg skulle dimensjoneres for 4600 arbeidsplasser, som gir et utbyggingsbehov på 115 000 m² BTA. I denne fasen forutsettes at eksisterende bebyggelse, G-blokk, H-blokk og Møllergata 19, vil inneholde 1100 arbeidsplasser. I tillegg skal det legges inn 15 000 m² arealer under bakken til parkering for biler og sykler, kulverter og arealer for treningsfasiliteter m.m.

Hovedbrannstasjonens funksjon må opprettholdes frem til 2024. Tomtene for hovedbrannstasjonen og Møllergata 23 og 25, arealet under Hospitalsgata og ramper til Ring 1 kunne derfor bebygges først etter 2024.

2064

I perioden fram til 2064 skulle det vises løsningsforslag for et fullt utbygget planområde. Nybygg skal dimensjoneres for ytterligere 2500 arbeidsplasser, som tilsvarer et utbyggingsareal på 62 500 m² BTA. I tillegg skal det legges inn 7500 m² arealer til parkering under bakken, kulverter, etc.

VISJON

I tillegg til å utvikle byplangrep i henhold til beskrivelsen for Kompakt og Konsentrert skulle hvert team utarbeide et løsningsforslag for hele studieområdet som baserte seg på overordnede mål og føringer i regjeringens beslutning, men uten føringer som ble gitt i oppgavene Kompakt og Konsentrert.

3.2 BYFORMPRINSIPPER OG VURDERING AV ALTERNATIVE LØSNINGER

Med utgangspunkt i resultatet av parallelloppdragene er ulike løsningsmuligheter vurdert.

3.2.1 BYFORM OG ARKITEKTONISK GREP

Parallelloppdragene viste at det finnes tre prinsipielt forskjellige byplangrep for det nye regjeringskvartalet.

LAVT OG TETT

En lav og tett bebyggelse på under 10 etasjer innebærer et stort fotavtrykk og begrenset tilgjengelig areal på bakkeplan mellom byggene. Dette gir utfordringer med hensyn til byrom og gangforbindelser, og til vind- og solforhold på uterom. På avstand vil bebyggelsen gli inn i byveven, og det kan bli vanskelig å markere regjeringsbyggenes rolle i bybildet.

HØYT

Et annet alternativ kan være innpassing av høyhus opp mot 30 etasjer. Dette gir et redusert fotavtrykk og mer tilgjengelig areal på bakkenivå. Bebyggelsen vil imidlertid medføre en sterk påvirkning på byens silhuett og fjernvirkning. I nærvirkning vil bygningene kunne bli svært dominerende og lite tilpasset den eksisterende bebyggelsen.

KONSENTRERT MED MODERATE HØYDER

Et tredje alternativ er å bygge konsentrert mellom Møllergata og Grubbegata, og at det i tillegg etableres et nytt byggefelt vest for Grubbegata og nord for H-blokken. Ved å benytte et slikt byformgrep er det mulig innenfor rammen av moderate høyder, 10-16 etasjer, å etablere hele det nye regjeringskvartalet syd for Ring 1. Ved at bebyggelsen holdes innenfor moderate høyder, som også kan varieres innenfor planområdet, kan regjeringskvartalet tilpasses omkringliggende bebyggelse, samtidig som det åpnes for tilgjengelighet og aktivitet på bakkeplan med gode solforhold i de viktigste byrommene.

3.2.2 SIKKERHETSMESSIGE FORHOLD

Sikkerhetskravene som legges til grunn i regjeringskvartalet er av avgjørende betydning for både gatebruk og utbyggingsmuligheter innen planområdet. Kravene tilsier at det ikke kan tillates allmenn biltrafikk innenfor planområdet.

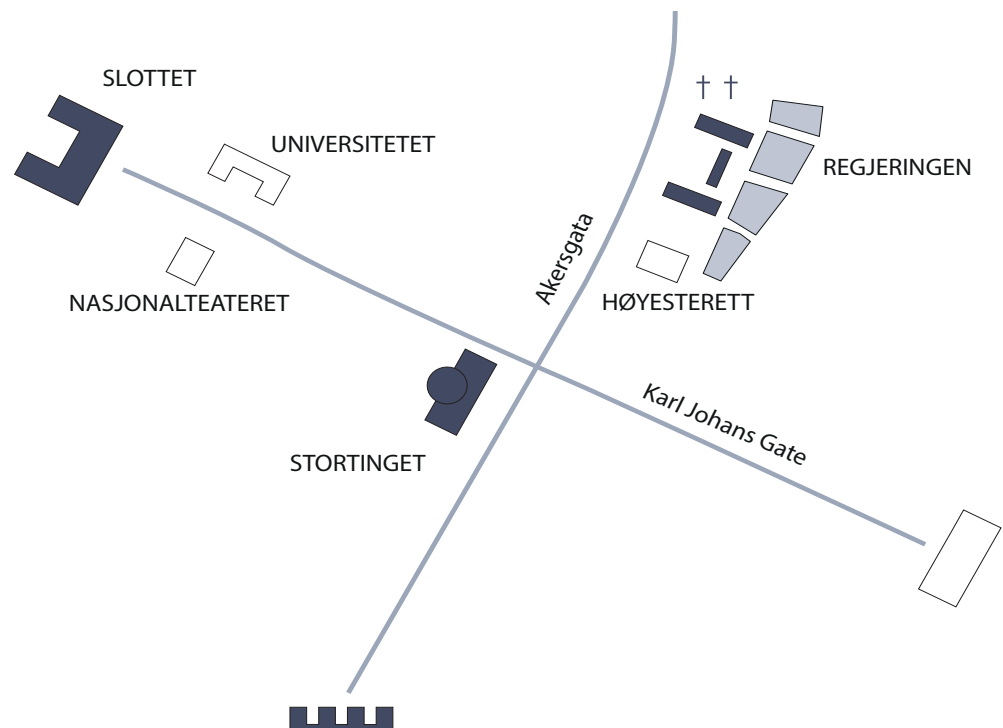
Ring 1 skal opprettholdes for å kunne lede trafikk utenom Oslo sentrum. Det kan likevel vurderes tiltak for å tilfredsstille sikkerhetskravene til regjeringskvartalet. Alternative traseer for fremføring av Ring 1, og ombygging av dagens trase vil bli vurdert.

3.3 PRINSIPPER LAGT TIL GRUNN FOR PLANFORSLAGET

De byformprinsippene som anbefales er fremkommet som et resultat av m.a. de løsninger som ble foreslått ved parallelloppdragene, evalueringskomitéens rapport samt innkomne høringsuttalelser. I tillegg ble det gjennomført faglige vurderinger av en rekke enkelttema som grunnlag for å vurdere parallelloppdragene. På denne bakgrunnen har Statsbygg sammen med plankonsulentene utført en rekke mulighetsstudier for utbyggingsalternativer våren 2015. Hovedkonklusjonene i dette arbeidet er oppsummert i de neste punktene.

3.3.1 HOVEDATKOMST TIL REGJERINGSKVARTALET

Oslo har to sentrale aksiale gater med viktige bygninger knyttet til statsdannelsen og nasjonsidentiteten; Karl Johans gate med Slottet og Stortinget, og Akersgata med Akershus festning, Stortinget og regjeringskvartalet. Til Akersgata ligger også Høyesterett, Trefoldighetskirken og Deichmanske bibliotek. Hovedatkomst til det nye regjeringskvartalet anbefales lagt til Akersgata.

Figur 3. Sentrale akser

3.3.2 BYPLANGREP

BEBYGGELSESSTRUKTUR

Det er viktig at bebyggelsen i området får en variert volumoppbygging med høyder som tilpasser seg omgivelsene, ikke er dominerende i bybildet og som gir gode byrom. Bebyggelsen foreslås konsentrert mellom Møllergata og Grubbegata. I tillegg foreslås et nytt byggefelt (A) vest for Grubbegata og nord for H-blokken. Dette vil danne en tydelig plass foran H-blokken mot Akersgata, mens byrommet mellom den nye bygningen i felt A og Deichmanske bibliotek kan opparbeides som en park. Bygging på felt A gjør det også mulig innenfor moderate høyder å etablere hele det nye regjeringskvartalet syd for Ring 1.

Området mellom Møllergata og Grubbegata foreslås inndelt i hensiktsmessige kvartaler som i hovedsak følger den etablerte kvartalsstrukturen.

BYROM, GANG- OG SYKKELFORBINDELSER

Plassen foran H-blokken med Lindealléen mot Akersgata foreslås som regjeringskvartalets representative plass.

Det foreslås å etablere en ny park (Regjeringsparken) som knytter seg opp mot Trefoldighetskirken og Deichmanske bibliotek, og som bidrar til å styrke den overordnede grønnstrukturen i området. Minnsted for 22. juli 2011 anbefales lagt til parken.

Bebyggelsesstrukturen vil legge til rette for etablering av en rekke fotgjenger- og sykkelforbindelser gjennom planområdet. I tillegg til inngangsplassen foran H-blokken kan det innpasses flere mindre plassdannelser i tilknytning til disse forbindelsene. Med en slik disponering av arealene innenfor planområdet vil regjeringskvartalet fremstå som åpnere og mer tilgjengelig enn tidligere.

3.3.3 LOGISTIKK/ FUNKSJONELL LØSNING

Personalinngangene anbefales lagt til Grubbegata for byggene i felt B-E. Bebyggelsen anbefales utformet i en kvartalsstruktur og der bare de nederste etasjene dekker hele eller store deler av kvartalet. De ulike bygningene kan bindes sammen ved broforbindelser mellom byggene.

Under bakken legges kjelleretasjer med intern gangforbindelse og kjøreatkomst frem til innganger til hver departementsbygning.

Figur 4. Hovedgrep byform.

3.3.4 SIKKERHET

Rundt området etableres en ytre ring av kjøretøyhindrende tiltak (såkalt perimetersikring). Perimetersikringen vil bestå av ulike sperretiltak, først og fremst pullerter som kan heves og senkes. Hensikten er at det blir tilstrekkelig avstand fra gater for ordinær biltrafikk til bebyggelse med departementsfunksjoner. Dette ytre perimeteret dekker et større område enn selve regjeringskvartalet, og foreslås avgrenset som vist på figur 6. Det vil bli etablert inn- og utkjøringer til/fra området hvor kjøretøy kontrolleres. Det vil kun bli gitt adgang for autorisert trafikk for kjøring til eiendommer. Det vil også bli etablert et system for sikret varelevering til virksomheter innenfor det ytre perimeteret.

I tillegg legges det opp til sikkerhetstiltak inn mot departementsbygningene. I parken og i byrommene vil fysiske sikkerhetstiltak være en kombinasjon av terrengbearbeiding, beplantning og tradisjonelle sikringselementer som hindrer biladkomst. Regjeringsparken og Johan Nygaardsvolds plass vil skape nødvendig avstand mellom regjeringsbygningene og Akersgata.

3.3.5 TRAFIKK

Trafikkløsningene innenfor planområdet vil i utgangspunktet måtte ta flere hensyn:

- Krav til sikkerhet tilsier at det ikke legges til rette for offentlig kjøretrafikk innen området.
- Det må imidlertid være tilgjengelighet for varetransport, utrykningskjøretøy og kjøring med akkrediterte biler som VIP, driftspersonell og varetransport inn og avfall ut fra regjeringskvartalet.
- Det må sikres en løsning for Ring 1 som gir god framkommelighet og samtidig tilstrekkelig sikkerhet.
- Området skal være åpent og tilgjengelig for publikum. Det må sikres et nett av fotgjenger- og sykkelforbindelser gjennom området.

LØSNING FOR RING 1

Ring 1 skal fortsatt ivareta sin funksjon som viktig hovedveiforbindelse i sentrumsranden. Det må sikres tilknytning til byens øvrige gatenett, men det må skje utenfor regjeringskvartalet.

LØSNINGER FOR ØVRIGE GATER

De offentlige kjøreveiene, Akersgata og Møllergata, vil ikke kunne opprettholde fri biltrafikk og sannsynligvis heller ikke en høyfrekvens kollektivløsning innenfor det ytre perimeteret. Begge gatene bør tilrettelegges for sykkelfelt i begge retninger. De interne gatene, Grubbegata og Høyesteretts plass, vil primært ha fotgjenger- og sykkeltrafikk, samt inn-og utkjøring med bil for VIP og nødvendig kjøring for drifts- og vedlikeholdsoppgaver. Innganger til bebyggelsen mellom Grubbegata og Møllergata skal primært være fra Grubbegata.

3.4 REGULERINGSPLANENS RAMMER.

Anbefalte prinsipper for løsning vil bli bearbeidet og lagt til grunn for forslaget til reguleringsplan for området som gir de juridiske rammene for utforming, bruk og vern av regjeringskvartalet. I reguleringsplanen fastsettes plassering, volumer og høyder for bygningene. Det tas stilling til hvor parker og plasser skal legges, og det gis bestemmelser for utforming og plassering av gater og adkomster.

Figur 5. Prinsipp reguleringsplan.

4 PLANOMRÅDET

4.1 BELIGGENHET OG STØRRELSE

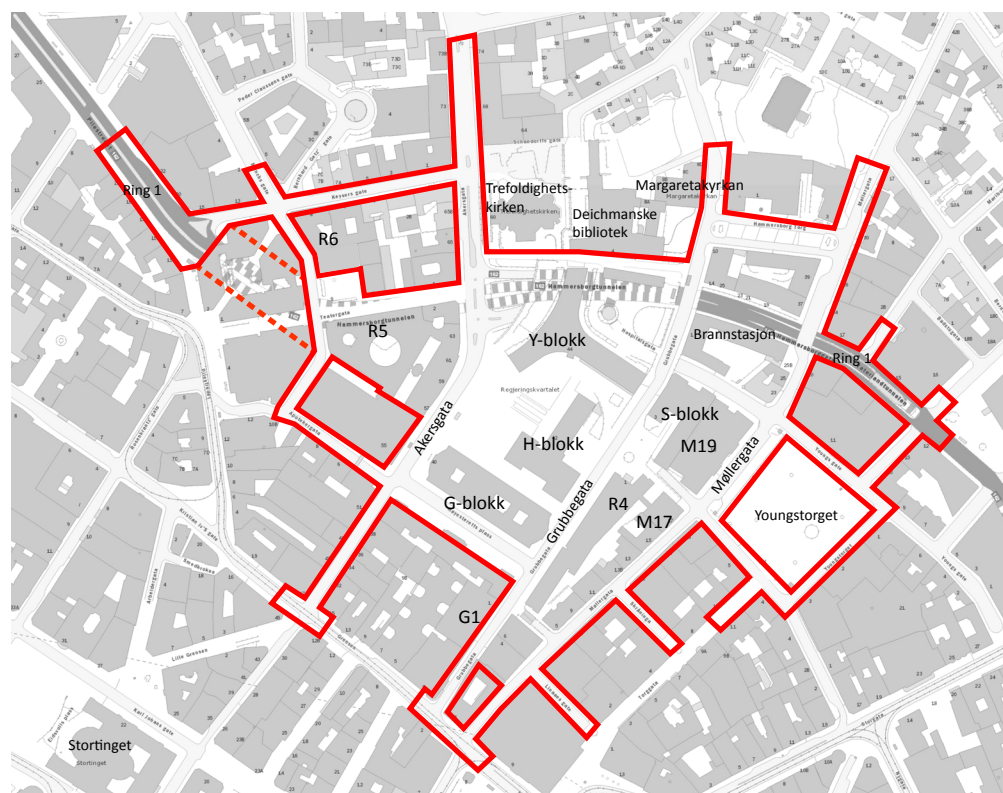
BELIGGENHET I BYEN

Planområdet ligger sentralt i Oslo, ca. 350-600 meter fra Stortinget og Karl Johans gate, og ca. 500-700 meter fra Oslo sentralstasjon. Planområdet omfatter et areal på ca. 103 daa.

AVGRENSNING AV PLANOMRÅDET

Planområdet er definert med utgangspunkt i regjeringens valg av konsept Øst og beslutningen om å utvikle området mellom Akersgata og Møllergata.

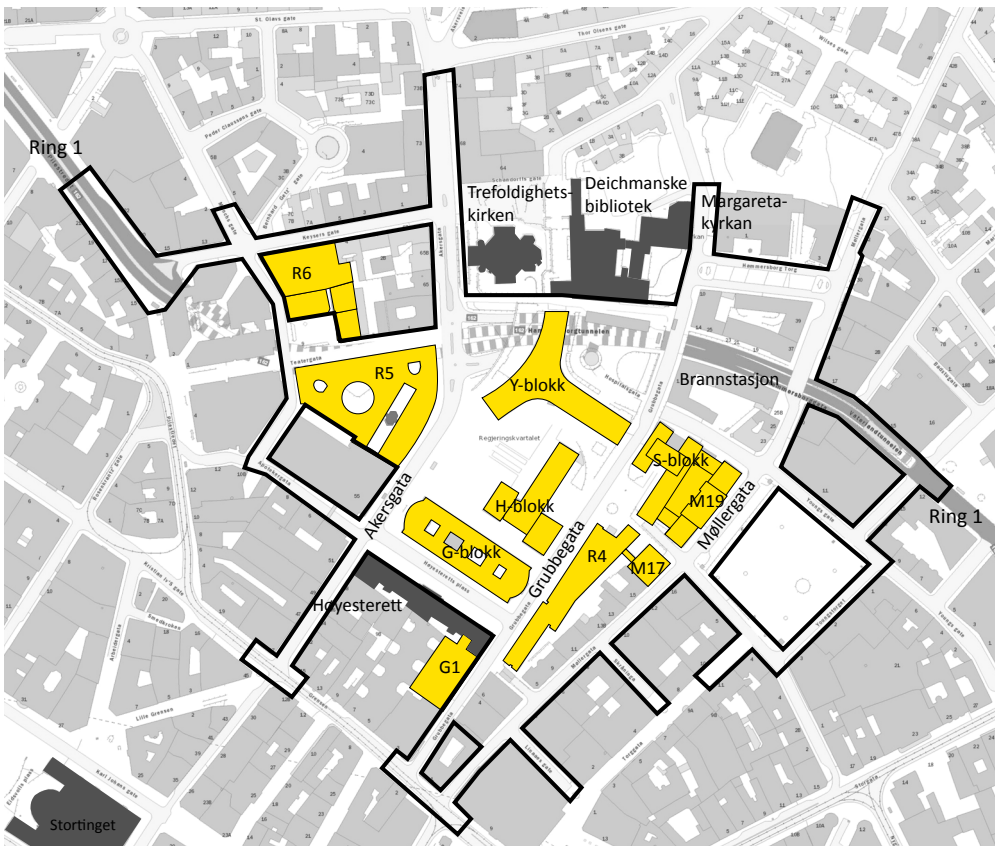
I tillegg er bebyggelsen i Grubbegata nr. 4-6 og Møllergata fra nr. 3 til og med 23-25 tatt med i planområdet av hensyn til behovet for å avklare sikringssoner og formål i nabobebyggelse som kommer tett opp til det nye regjeringskvartalet. Det har også vært nødvendig å innlemme en del tilliggende gater i planområdet for å sikre hjemmel for å etablere sikringstiltak i gatene. Etter anmodning fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet i brev av 17. desember 2015, er også R5 på vestsiden av Akersgata innlemmet i planen.

Figur 6. Planområdet

Figur 7. Oversiktsfoto fra øst. Foto: Blom/PBE

Figur 8. Eksisterende regjeringsbygg.

4.2 BESKRIVELSE AV PLANOMRÅDET OG TILLEGGENDE OMRÅDER

BYSTRUKTUR, BEBYGGELSE OG BRUK

Planområdet ligger i Oslo sentrum, opp mot sentrumsranden. I nærområdet er det hovedvekt av kontorer, men også ulike offentlige bygninger.

Ring 1 skjærer gjennom planområdet i nord. Akersgata er i dag stengt for biltrafikk i regjeringskvartalet, mens Grubbegata er helt stengt for både biler, syklist og fotgjengere mellom H-blokken og Margaretakyrkan. Før 22. juli 2011 var Akersgata åpen for trafikk, mens Grubbegata var fysisk stengt for innkjøring fra nord ved Deichmanske bibliotek, og skiltet med innkjøring forbudt fra syd ved Høyesteretts plass.

Sentralområdet

Vest for Grubbegata og syd for Ring 1 ligger regjeringsbyggene H-blokken, Y-blokken og G-blokken, med H-blokken som det dominerende element. Bygningene representerer ulike tidsepoker og har ulik utforming, G-blokken fra 1906, H-blokken fra 1958 og Y-blokken fra 1969. Dette området skiller seg ut som et åpent område med frittliggende bygninger mellom tette bykvartaler i øst og vest. Det er i dag begrenset byliv på gateplan, og området har ikke et program eller en funksjon som legger til rette for opphold på gater og plasser (jf. Bylivsundersøkelse Oslo sentrum 2014).

Området mellom Grubbegata og Møllergata syd for Ring 1

Mellom Grubbegata og Møllergata syd for Ring 1 har bebyggelsen dels vært benyttet til regjeringskontorer, dels til andre kontorbygg. Like øst for H-blokken lå S-blokken bygd 1978 og R4 bygd 1988. Begge disse bygningene ble skadd i bombeangrepet, og S-blokken ble revet i 2015. Mot Ring 1 ligger hovedbrannstasjonen, et funksjonalistisk bygg i 8 etasjer og et tårnbygg i 12 etasjer. Mot Møllergata ligger ulik, stort sett lavere bebyggelse, med Møllergata 19 mot Youngstorget som det mest fremtredende.

Området nord for Ring 1

I planområdet nord for Ring 1 ligger ett kvartal mellom Grubbegata og Møllergata. Dette består i dag av kontorbebyggelse i varierte høyder.

Vest for Akersgata ligger R5 som har blitt tatt med i planområdet etter høring av planprogrammet. Bebyggelsen har 5-7 etasjer mot gaten og opptil 11 etasjer inne i kvartalet. R5 ble ferdigstilt i 1996 og huser i dag flere departementer.

Youngstorget ligger direkte mot Møllergata 19. Ut fra sikkerhetsvurderinger er gatene rundt Youngstorget tatt inn i planområdet.

Tilliggende områder

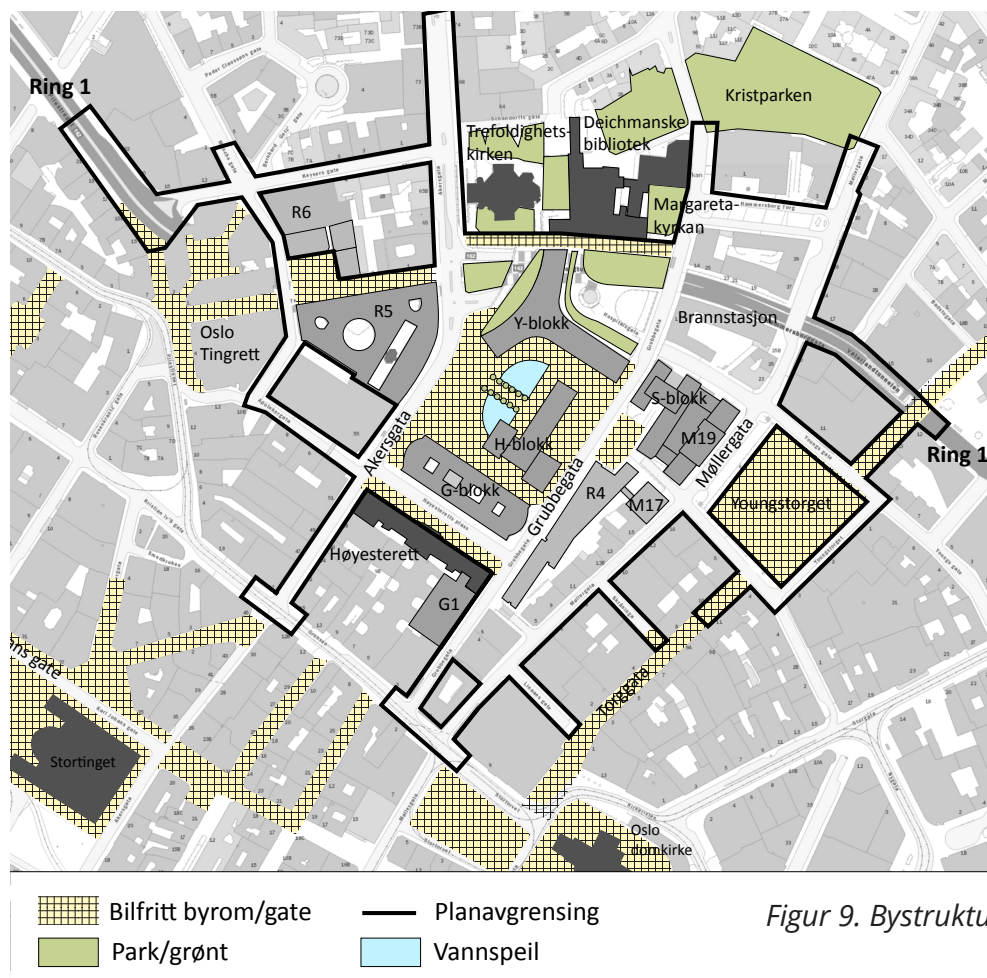
Øvrig bebyggelse vest for Akersgata har i dag kontorbebyggelse med noe næringsvirksomhet og utadrettet virksomhet på gateplan.

I nord grenser planområdet mot markante bygninger med svært ulik utforming; Trefoldighetskirken, Deichmanske bibliotek og Margareta kyrkan. Deichmanske bibliotek skal flytte til Bjørvika i 2018, og ny bruk av bygningsmassen er ikke avklart. I nordvest grenser planområdet til friområdet Kristparken. Øst og syd for planområdet ligger kvartalsbebyggelse med forretninger, bevertning og kontorer.

AKSER OG FORBINDELSER

I planområdet ligger to viktige bygater, Akersgata og Møllergata. Akersgata er også en sentral gangakse fra sentrum nord. Flere akser og gateløp fra både øst og vest ender i dag i bebyggelse i regjeringskvartalet. H-blokken danner et fondmotiv for akse fra Youngstorget og fra hovedinngangen til R5.

Innenfor planområdet går en viktig gangforbindelse fra Grubbegata til Akersgata forbi hovedinngangen til Deichmanske bibliotek. Denne fortsetter langs Y-blokkens vestfasade og videre i trapp ned til Akersgata. Høyesteretts plass som ligger syd for G-blokken mellom Akersgata og Grubbegata er også en viktig fotgjengerforbindelse.

KULTURMINNER, KULTURMILJØ OG SYMBOLVERDIER

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet utarbeidet i 2011 et forslag til verneplan for Regjeringskvartalet. Dette var en del av arbeidet med sektorvise verneplaner for Statens kulturhistoriske eiendommer (SKE-prosjektet) og ble gjennomført i samarbeid med Statsbygg og Riksantikvaren. Som grunnlag for verneforslaget er det utarbeidet grundig dokumentasjon med beskrivelser av bygninger, kulturmiljø og bygningshistorie. Av de byggene som ble skadet 22. juli 2011 var Y-blokken og H-blokken anbefalt vernet, og S-blokken bevart (verneklasse 2). For øvrig ble G-blokken, R5, Møllergata 19 og Regjeringsparken anbefalt vernet (verneklasse 1). Arbeidet med verneplanen for Regjeringskvartalet ble stilt i bero som en følge av ødeleggelsene 22. juli 2011.

Bebyggelse og bygningsmiljø

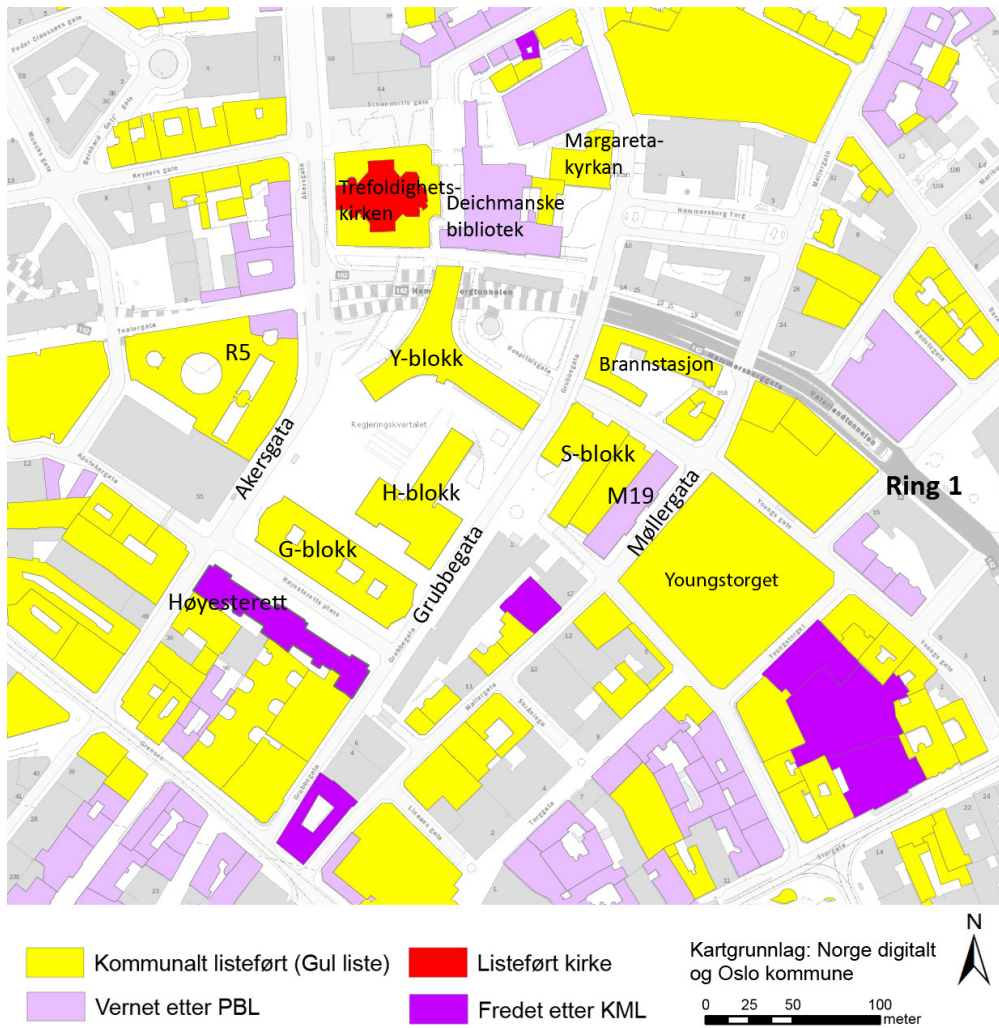
I det eksisterende regjeringskvartalet er særlig H-blokken, G-blokken og Y-blokken bygninger med stor symbolverdi, og som er tydelige i Oslos bybilde. Plassen med lindealléen foran H-blokken er også et vesentlig landskapselement i planområdet.

Møllergata 15 (Justisen) er fredet etter kulturminneloven. Møllergata 19 og Deichmanske bibliotek er regulert til bevaring etter plan- og bygningsloven. Brannstasjonen på Arne Garborgs plass, Margaretakyrkan samt deler av bebyggelsen langs Møllergata er vurdert som bevaringsverdige og oppført på Byantikvarens gule liste.

Kunst

H-blokken og Y-blokken har begge kunst integrert i bygningene. Disse byggene ble utformet i samarbeid med flere av datidens ledende kunstnere. I første rekke gjaldt dette Carl Nesjar, som sandblåste både egne og andres arbeider. Mest kjent er arbeidene etter skisser fra Pablo Picasso. De integrerte kunstverkene i H-blokken og Y-blokken er uskadde etter 22. juli 2011. Planområdet har også en rekke kunstverk i uterom, som skulpturer, byster og kunstverk i belegning.

Det tas sikte på å bevare den integrerte kunsten i H-blokken. De to store integrerte kunstverkene i Y-blokken skal tas vare på. Kunsten i de skadde bygningene, til sammen ca. 1.000 kunstverk, er sikret, renset og lagret av statens fagorgan for kunst i offentlige rom, KORØ.

Figur 10. Bebyggelse med bevaringsverdi.

BYLIV, Plasser og Grøntstruktur

Selv om planområdet ligger opptil sentrumsranden, har virksomhetene i området ikke vært rettet mot publikum. Unntaket er Deichmanske bibliotek, som skal flytte til Bjørvika i 2018.

Gatenei området er ordinære bygater med både bil-, sykkel- og fotgjengertrafikk, mens Grubbegata og Akersgata er stengt for biltrafikk etter 22. juli 2011. Det er fotgjengerforbindelser gjennom regjeringkvartalet fra Akersgata til Grubbegata, både via Høyesteretts plass og også gjennom H-blokken. Plassen foran H-blokken mot Akersgata er allment tilgjengelig. Overbygningen over Ring 1 mot Akersgata er tilrettelagt for fotgjengerforbindelse fra Deichmanske bibliotek til Akersgata.

Planområdet ligger på «Aker-ryggen», en høyderigg som går langs Akersgata og som har mange fine utsiktspunkter. Planområdet har i dag lite vegetasjon. Lindealléen som strekker seg fra hovedinngangen til H-blokken mot Akersgata er siste rest av det tidligere Rikshospitalet som ble revet da H-blokken ble reist. Kristparken grenser inn mot planområdet i nord.

TRAFIKKFORHOLD

Veier og gater

Ring 1 (Rv 162) går gjennom området i nord, med to gjennomgående kjørefelt i hver retning. Under vestre del av planområdet går Ring 1 i tunnel (Hammersborgtunnelen vest for Grubbegata), og i østre del går den som åpen vei (mellom Grubbegata og Møllergata). Ring 1 har stor trafikk, med en gjennomsnittlig døgntrafikk (ÅDT) i Hammersborgtunnelen på ca. 18 000.

Øvrige gater i og ved planområdet er kommunale gater som i dag har bruk og trafikkmengder som er påvirket av ødeleggelsen i regjeringskvartalet. Trafikken er størst i Akersgata nord for planområdet, mens de øvrige lokalgatene i nærområdet har relativt liten trafikkbelastning. Planarbeidet tar utgangspunkt i at det etableres et ytre perimeter som begrenser atkomst med bil inn i området. Akersgata kan på sikt gjenåpnes for kjøretøytrafikk, med begrensning til varelevering- og nyttekjøring som må passere gjennom det ytre perimeteret av sikkerhetstiltak. Det samme gjelder Møllergata. Grubbegata vil imidlertid stenges for ekstern motorisert ferdsel, men vil være tilgjengelig for gang- og sykkeltrafikk, samt nødvendig kjøring til regjeringskvartalet med akkrediterte kjøretøy.

Kollektivtrafikk

Planområdet har god kollektivdekning, med gangavstand både til tog og T-bane på Oslo sentralstasjon og til Stortinget T-banestasjon. Det er også korte gangavstander til trikkeruter i Storgata og Grensen / Pilestredet. Det går bussruter i Storgata, i Akersgata og på Ring 1, men ikke gjennom regjeringskvartalet på grunn av at Akersgata er stengt for offentlig trafikk.

Gangveier og sykkelveier

Fra nord er det sykkelfelter i Ullevålsveien / Akersgata fram til Teatergata. Den relativt nyetablerte sykkelruta gjennom Torggata har gitt bedre forhold for de syklende. Nærmeste bysykkelstativ er på Hammersborg torg og ved krysset Grensen / Lille Grensen. Gangtrafikken i området utvikles hovedsakelig på fortau. Gangforbindelsen mellom Akersgata og Youngstorget er forbedret etter at passasjen gjennom H-blokken ble åpnet for fotgjengere i desember 2014.

Parkering

Sentrum parkeringshus er døgnåpent med kapasitet på ca. 1500 biler. Parkeringshuset ligger nær planområdet og har inn- og utkjøring tilknyttet den østvendte tunnellen på Ring 1.

MILJØFORHOLD

Støy

Dagens støykilder er i hovedsak veitrafikk, vifter og kjøleanlegg på hustak, og utrykningskjøretøyer fra Oslo brannstasjon. Det er ikke restauranter/ nattklubber eller andre kilder som medfører støy om natten.

Veitrafikkstøy målt før 22. juli 2011 viste at arealene i nærsone langs Akersgata, Grubbegata, Møllergata og Ring 1 hadde relativt mye støy (rød støysone), mens størstedelen av området for øvrig var noe støybelastet (gul sone).

Luftkvalitet

Luftkvaliteten i Oslo overvåkes gjennom et nettverk av målestasjoner. Målestasjonene "Grønland" og "Åkebergveien" ligger nærmest planområdet og representerer situasjonen her. I 2012 var det ingen overskridelser av forurensningsforskriftens grenseverdier på disse målestasjonene.

Luftkvaliteten i planområdet påvirkes av byens bakgrunnskonsentrasjoner og noe utslipp fra kilder i planområdet. I planområdet er det i hovedsak utslipp fra veitrafikk på Ring 1 som bidrar, men det er også utslipp fra oljebaserte fyrkjeler i enkelte bygg.

GEOLOGI OG GRUNNFORHOLD

Løsmasser, fjelldybder

Oslo kommunes bergkotecart anslår at det er relativt grunt til fjell i området. Kontrollboringer viser varierende fjelldybder fra 0,5 til 4 meter ved R4. Norges geologiske undersøkelse (NGU) sitt løsmassekart indikerer fyllmasser i planområdet.

Geologi

Grunnen i området domineres av ulike skiferbergarter. I syd er det alunskifer, mens de nordligste områdene har kalkstein. Det vurderes ikke som spesielt utfordrende å bygge på de eksisterende grunnforholdene.

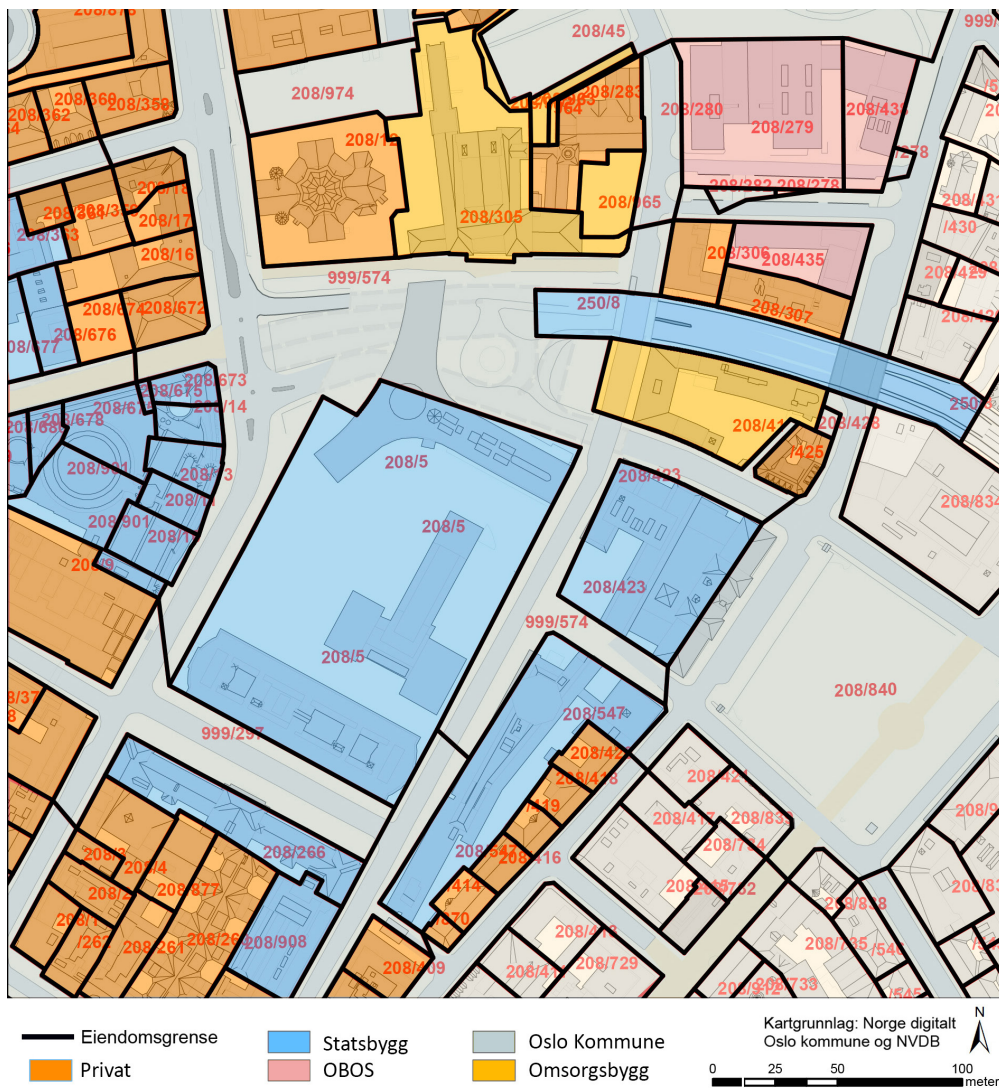
TEKNISK INFRASTRUKTUR

Området er godt dekket med teknisk infrastruktur. Planområdet ligger innenfor konsesjonsområdet til Hafslund Fjernvarme og det løper fjernvarmenett gjennom området. Området ligger også i konsesjonsområdet til Hafslund Nett, og infrastruktur for elektrisitetsforsyning løper gjennom området.

4.3 EIERFORHOLD

Planområdet består av en rekke eiendommer:

Gnr bnr.	Adresse	Eier
208/ 5	Akersgata 40, 42, 44	Staten
999/ 574 999/297	Lokk over Ring 1/ Grubbegata Høyesteretts plass	Matrikkelenhet ikke registrert
208/423	Einar Gerhardsens plass 3 Møllergata 19	Staten
408/547	Einar Gerhardsens plass 3 Møllergata 17	Staten
408/ 870, 414, 416, 419, 418, 420	Møllergata 5, 9, 11, 13b, 13,15	Private
208/ 279	Hammersborg torg 1	OBOS
208/ 438	Hammersborg torg 3	OBOS
208/306	Grubbegata 14	Privat
208/307	Hammersborggata 19, 21, 23 og Møllergata 37	Privat
208/ 435	Møllergata 39	OBOS
208/ 41	Arne Garborgs plass 1 og Hammersborg torg 30	Omsorgsbygg Oslo KF
208/ 425	Møllergata 23, 25	Privat
250/8	Hammersborggata (Ring 1)	Matrikkelenhet ikke registrert
999/ 574 999/297	Lokk over Ring 1/ Grubbegata Høyesteretts plass	Oslo kommune
208/282, 278	Del av Hammersborg torg	Oslo kommune
208/407, 409	Grubbegata 4-6	NAAF

Figur 11. Oversiktskart med eiendomsgrenser.

Figur 12. Området sett fra nord.
Foto: Blom/PBE

5 PLANSTATUS OG RAMMEBETINGELSER

5.1 OVERORDNEDE PLANER OG FØRINGER

NASJONALE MÅL OG RETNINGSLINJER

Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging.

Retningslinjen etilstreber å oppnå samordning av areal- og transportplanlegging og bidra til mer effektive planprosesser. Målet er å utvikle bærekraftige byer og tettsteder, legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling, og fremme helse, miljø og sikkerhet.

T-1442/2012 Støy i arealplanlegging.

Retningslinjene gir anbefalte utendørs støygrenser ved etablering av boliger og annen bebyggelse med støyfølsomme formål. Videre gis anbefalte støygrenser ved etablering av nye støykilder, som veianlegg og næringsvirksomhet. For innendørs støy gjelder kravene i byggeteknisk forskrift til plan- og bygningsloven.

T-1520 Luftkvalitet i arealplanlegging.

Anbefalte luftforurensingsgrenser skal legges til grunn ved planlegging av ny virksomhet og bebyggelse. Det anbefales at luftkvaliteten kartlegges og inndeles i rød og gul sone, der rød sone angir et område der ny bebyggelse som er følsom for luftforurensning bør unngås, mens ny bebyggelse kan vurderes i gul sone. Dette gjelder ikke for kontorbygg.

Felles planer og mål for staten og Oslo kommune

Oslo sentrum- gatebruk og grunnsikring (Ikke vedtatt, men anbefalt av kontaktutvalget Staten/ Oslo kommune 24.2.2014). Planen angir prinsipper som skal legges til grunn for det videre samarbeidet mellom stat og kommune for å sikre utvalgte bygninger mot terrorhandlinger. Innenfor Ring 1 skal fotgjengertrafikken dominere. Regjeringskvartalet er vist som permanent sikringsone med varige sikringstiltak.

Kommunale planer og mål

Kommuneplan for Oslo – Oslo mot 2030 (Vedtatt av Bystyret 23.9.2015). Kommuneplanen er kommunens overordnede strategiske dokument. Her vektlegges gode steds- og miljøkvaliteter og et miljøeffektivt transportsystem.

Kommunedelplan for torg og møteplasser (Vedtatt av bystyret 22.4.2009). Planen legger til rette for et bredt spekter av torg og møteplasser med sikte på et mangfoldig byliv, og angir mål for nye og eksisterende torg og møteplasser.

Utredning Høyhus i Oslo (Tatt til orientering i Bystyret 31.8.05). Utredningen tar sikte på å anbefale prinsipper for en høyhusstrategi. Kriterier som legges til grunn er en bærekraftig byutvikling med hensyn til sentralitet og kommunikasjon og et klart byplangrep. Sentrumsringen er av de områdene som anbefales for mulig innpassing av høyhus.

Oslo sentrum, Prinsippplan for gatebruken (Vedtatt av bystyret 28.9.2011). Planen omhandler løsninger for trikk, buss, sykkel gågater og parkering. Akersgata er hovedtrasé for sykkel.

En rekke forslag til overordnede planer er i tillegg under utarbeidelse. Noen av disse kan forventes å bli vedtatt mens planarbeidet pågår. Dette gjelder blant annet forslag til kommunedelplan for den blågrønne strukturen i Oslos byggesone (Utkast med høringsuttalelser/bemerkninger, datert mars 2010) samt forslag til ny sykkelstrategi for Oslo.

5.2 ANNET GRUNNLAGSMATERIALE

Konseptvalgutredning (KVU) for fremtidig regjeringskvartal (Metier, Opak, LPO 27.6.2013)

Utredningen vurderte konsepter der hovedtyngden av departementene lokaliseres i det nåværende regjeringskvartalet med tilgrensende områder. Løsningene skulle belyse følgende krav; lokalisering, kapasitet og sikkerhetsnivå, effektivitet og samhandling. Videre skulle sikkerhetsløsning, fleksibilitet, bymiljø og tilgjengelighet og bevaring av bygninger og kunst utredes for hvert konsept. Utredningene og underliggende delutredninger utgjør viktig grunnlagsmateriale for det videre arbeidet med planforslaget med konsekvensutredning, og begrenser behovet for nye utredninger.

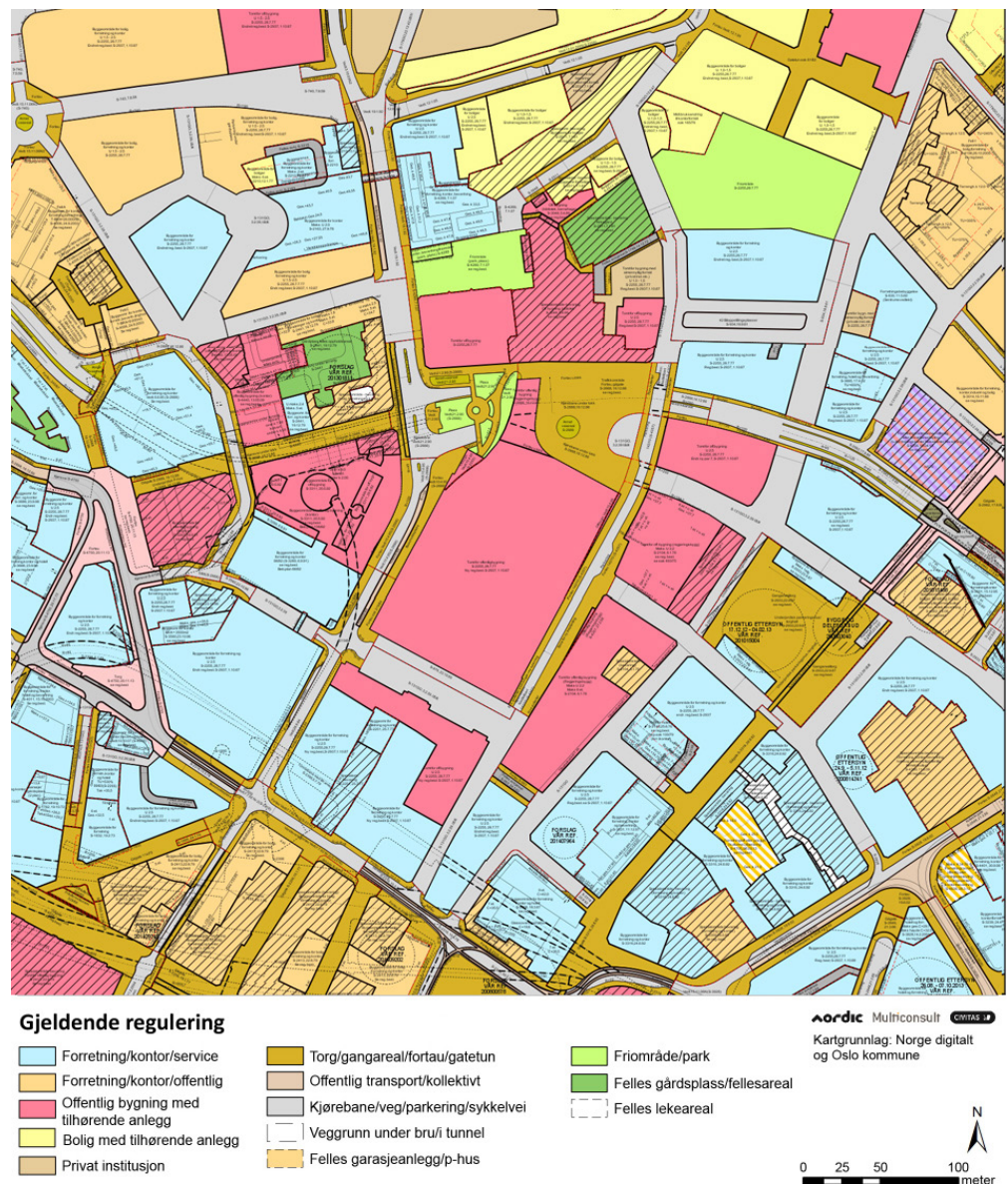
Fem ulike konsepter ble vurdert. Konsept Øst, med utvikling av det nye regjeringskvartalet mellom Akersgata og Møllergata og videre nordøst til Hammersborg ble anbefalt.

Kvalitetssikring (KS1) av beslutningsunderlag for fremtidig regjeringskvartal (Dovre Group, Transportøkonomisk institutt 17.2.2014)

Hensikten med arbeidet var å sikre den faglige kvaliteten i beslutningsgrunnlaget før saken ble lagt frem for regjeringen. Konseptvalgutredningens avgrensning og mulighetsrom ble vurdert som hensiktsmessig, men rapporten anbefalte en høyere utnyttelse i det sentrale området for regjeringskvartalet.

5.3 GJELDENDE REGULERINGSPLANER

Mange av reguleringsplanene i indre by er helt eller delvis opphevet og erstattet av vedtatt kommuneplan, Oslo mot 2030 (23.9.15). Formål spesialområde bevaring og offentlig formål videreføres i kommuneplanen. Innenfor planområdet for nytt regjeringskvartal er felt F som består av eiendommene Møllergata 37 og 39 og Grubbegata 14 i privat eie og der reguleringen er opphevet. Arealbruken for dette området vil bli forsøkt avklart samtidig med behandlingen av den statlige reguleringsplanen.

Figur 13. Gjeldende regulering.

Plan	Område	Formål
S-2255 (28.7.77), med endrete bestemmelser S-2937 (1.10.87)	Regjeringskvartalet mellom Akersgata og Grubbegata	Tomt for offentlig bygning
	Arne Garborgs plass 1	Tomt for offentlig bygning
	Hammersborg torg 1	Byggeområde forretning og kontor
	Grubbegata 14	Byggeområde forretning og kontor
S-2104 (06.01.76)	Møllergata 19	Tomt for off. bygning/ spesialområde - bevaring
	Møllergata 15	Tomt for off. bygning/ spesialområde - bevaring
	S-blokka, R4 og øvrig kvartal	Tomt for offentlig bygning
S-3048 (05.04.89)	Deichmanske bibliotek	Tomt for off. bygning – bibliotek/ spesialområde - bevaring
S-2888 (16.12.86)	Ring 1 med overbygning	Vei, fortau, plass, tomt for off. bygning
	Akersgata	Vei med fortau
S-934 (18.09.61)	Hammersborg torg	Vei, parkering
142/ 10 (2.06.10) (S-4357)	Grubbegata	Vei med fortau

6 PROBLEMSTILLINGER OG FORSLAG TIL UTREDNINGER

6.1 GENERELT

Konsekvensutredningen skal fremskaffe nødvendig og beslutningsrelevant kunnskap om konsekvensene av planforslaget. Konsekvensutredningen skal redegjøre for positive og negative virkninger av planforslaget for de ulike utredningstemaene. Konsekvensutredningen skal gi grunnlag for å vurdere avbøtende tiltak og vilkår for å fastsette planen.

Konsekvensene av tiltaket skal vurderes opp mot fastsatte mål og overordnede rammer for prosjektet, samt viktige nasjonale og kommunale mål relevant for den aktuelle problemstillingen. Det skal tydelig fremgå hvilke mål prosjektet vurderes opp mot. Konsekvensene innen de ulike utredningstemaene kan graderes.

Aktuelle utredningstemaer er de som antas å ha vesentlig betydning for miljø og samfunn. I det følgende gjennomgås antatte problemstillinger, og det angis både hvordan reguleringsforslaget og virkningene av forslaget skal belyses, og hvilke utredninger det er behov for.

6.2 REFERANSEALTERNATIVET

I henhold til forskrift om konsekvensutredninger skal det redegjøres for følgene av ikke å realisere planen. I dette tilfellet er det besluttet å gjenoppbygge regjeringskvartalet, og det foreligger derfor ikke et reelt nullalternativ. Det er likevel behov for et sammenligningsgrunnlag for å vurdere hvilke endringer en fremtidig situasjon vil innebære. Som referansealternativ vil dagens situasjon eller situasjonen før 22. juli 2011 bli benyttet for de ulike utredningstemaene.

6.3 FORHOLDET TIL OVERORDNEDE PLANER OG MÅL

Det skal utarbeides en statlig reguleringsplan for området. Overordnede nasjonale og kommunale planer er beskrevet i avsnitt 5.1. Konsekvensutredningen skal redegjøre for forholdet til disse.

I tillegg skal konsekvensutredningen redegjøre for hvordan planforslaget forholder seg til regjeringens vedtatte overordnede føringer.

6.4 RISIKO OG SÅRBARHET

Risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS-analyse) må utarbeides i alle reguleringsplaner for utbygging. Analysen avgrenses til uønskede hendelser. Veileder utarbeidet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap legges til grunn for arbeidet.

Årsaken til uønskede hendelser kan være menneskelig eller organisatorisk svikt, eller ulike former for ytre påvirkning fra mennesker eller naturkrefter. ROS-analysen skal kartlegge uønskede hendelser som kan inntreffe, og vurdere konsekvensene av disse. Analysen skal også angi tiltak som kan minske virkningene av uønskede hendelser.

Sikkerhetstiltak mot tilsiktede uønskede hendelser er en integrert del av planleggingen av et nytt regjeringskvartal. Kvartalet skal planlegges med generelt grunnsikkerhetsnivå for alle departementene, og særskilte funksjoner skal sikres spesielt. Det skal etableres beredskap for å kunne heve sikkerheten ytterligere i særskilte situasjoner. Noen av sikringstiltakene vil trolig være synlige for allmennheten, og vil beskrives i reguleringsforslaget og ROS-analysen, mens andre typer tiltak ikke vil kunne gjøres offentlig kjent.

Arbeidet med ROS-vurderinger knyttet til tilsiktede uønskede hendelser vil, så langt det er hensiktsmessig, basere seg på Norsk standard 5831 og 5832.

6.5 BYMILJØ OG LANDSKAP

OMRÅDETS ROLLE I BYEN

Det er et mål at det nye regjeringskvartalet skal bidra til et godt bymiljø, og at det skal være åpent og inviterende og ha god tilgjengelighet.

Ved tekst og illustrasjoner skal konsekvensutredningen redegjøre for:

- Hva som er karakteristisk for planområdet og nære omgivelser.
- Hva som er konsekvensene av planforslaget for bebyggelse, utearealer og forbindelseslinjer i et nytt regjeringskvartal og de omkringliggende kvartalene.
- Integrering i bystrukturen/ kopling til tilliggende gater.
- Hvordan det nye regjeringskvartalet kan styrke byen med tanke på byliv og bedre forbindelser til byområdet rundt.

BEBYGGELSE OG BEBYGGELSESSTRUKTUR

Bebyggelse og estetikk

Det er et mål at det skal utvikles et attraktivt område med arkitektoniske kvaliteter, og at utbyggingen kan innpasses i bylandskapet på en god måte. Bygninger og anlegg skal utformes slik at regjeringskvartalet oppleves som åpent og inviterende for publikum og besøkende.

Konsekvensutredningen skal beskrive og ev. illustrere:

- Hvordan krav til estetikk skal sikres, og hvordan kravene tenkes ivaretatt i prosjektet.
- Valg av bebyggelsesstruktur og bygningstypologi.

Bebyggelse og bebyggelsesstruktur i forhold til sikkerhet

Sikkerhet er grunnleggende for det fremtidige regjeringskvartalet, og skal integreres i planleggingen. Konsekvensutredningen skal redegjøre for:

- Hvordan en kan balansere sikkerhetsbehovet med bylivets åpenhet, og hvordan sikkerhetstiltakene kan integreres i den totale planløsningen.
- Tiltak som bidrar til åpenhet og tilgjengelighet til bygninger og uterom.

Bebyggelse og bebyggelsesstruktur i forhold til miljømål

Konsekvensutredningen skal redegjøre for hvordan miljømålsambisjonen er ivaretatt i utforming av reguleringsforslaget.

Nær- og fjernvirkning

H-blokken er godt synlig fra de fleste høyereliggende deler av byen. Resten av kjerneområdet med Y-blokken og G-blokken preger i størst grad bybildet langs Akersgata. Ved gjenreisning av regjeringskvartalet vil området få en høyere utnyttelse og større byggehøyder enn i dag. Det er vesentlig å få belyst hvordan den nye bebyggelsen kan innpasses i bybildet og hvilke nær- og fjernvirkninger den nye bebyggelsen vil få.

Konsekvensutredningen skal:

- Beskrive og illustrere nærvirkning fra gater og plasser i og utenfor planområdet.
- Beskrive og illustrere fjernvirkning for dagens situasjon og fremtidig situasjon fra angitte standpunkter.

Virkningen fra følgende standpunkter skal beskrives og illustreres:

- Fra Akershus festning
- Fra Gamle Aker kirke
- Fra innseilingen ved Dyna fyr
- Fra Trondheimsveien rett syd for Sinsenkrysset
- Fra Bygdøyenes
- Fra Ekebergrestauranten
- Fra Slottsbakken
- Fra Youngstorget
- Fra Domkirken

TORG, Plasser og Byliv

Det er et mål å etablere fotgjengerforbindelser, torg og plasser som inviterer til byliv både gjennom bruk og utforming. Dette forutsetter også gode klimatiske forhold og god tilgjengelighet. Planleggingen skal ta høyde for universell utforming og tilgjengelighet for alle, og ta hensyn til den delen av befolkningen som har lav mobilitet.

Konsekvensutredningen skal redegjøre for hvordan dette er ivaretatt i planforslaget.

Konsekvensutredningen skal også redegjøre for forslagens konsekvenser for barn og unge.

GRØNNSTRUKTUR OG NATURMILJØ

Området har i dag lite vegetasjon. Lindealléen fra hovedinngangen i H-blokken til Akersgata er et viktig landskapselement som skal bevares sammen med regjeringsparken. Det er en viktig premisse at uteområdene skal framstå som åpne og inviterende for publikum, og ny grønnstruktur vil være en viktig del av denne tilretteleggingen.

På bakgrunn av registrering av terrengforhold og grønne forbindelser skal konsekvensutredningen redegjøre for:

- Ny grønnstruktur i tilknytning til gater og plasser, og hvordan planområdet knyttes til omkringliggende grøntområder.
- Forholdet til det store landskapsdraget, «Aker-ryggen».
- Hvordan planforslaget bidrar til å bedre blågrønn faktor i området.

KONSEKVENSER FOR DAGENS VIRKSOMHETER I PLANOMRÅDET

Regjeringskontorene i planområdet er i dag fraflyttet, med unntak av R 5, G-blokken og deler av Y-blokken. Planområdet omfatter også bebyggelse som er i bruk til andre virksomheter. Dette gjelder blant annet Arne Garborgs plass 1 med Hovedbrannstasjonen og kvartalene nord for Ring 1 med Trefoldighetskirken og Deichmanske bibliotek, samt deler av bebyggelsen langs Møllergata, med kontorer og noe bevertning og forretning. Det kan være aktuelt å erverve bebyggelse for å sikre nødvendig sikkerhetsavstand fra regjeringskontorene til biltrafikk i Møllergata.

Oslo kommune har utredet alternative lokaliseringer for ny hovedbrannstasjon gjennom en KVVU-prosess. Det nye byrådet har ønsket å se på dette på nytt og en oppdatert KVVU er forventet ferdig før sommeren 2016. Prosessen med å utrede en ny hovedbrannstasjon i Oslo var påbegynt før 22. juli 2011, og pågår uavhengig av planleggingen av nytt regjeringskvartal.

Imidlertid vil reguleringsplanen vise en framtidig bruk av tomten for dagens hovedbrannstasjon når denne er nedlagt og flyttet.

Konsekvensutredningen skal redegjøre for:

- Konsekvensene for dagens virksomheter i planområdet.

6.6 KULTURMINNER OG KULTURMILJØ

Regjeringskvartalet representerer historien om framveksten av velferdsstaten Norge over de siste 200 år. Arkitektonisk kvalitet, representativitet og symbolverdi før og etter 22. juli 2011 utgjør viktige kriterier for vurdering av områdets kulturhistoriske verdier.

Samtidig utgjør kvartalet et sentralt beliggende byområde i Oslo der ulike plangrep og fragmenter fra ulike tidsepoker utgjør rammen for hvordan området kan forstås i dag og videreutvikles. Kvartalene er ikke et resultat av en helhetlig plan og har potensial for forbedringer når det gjelder byromskvaliteter og tilpasning til omkringliggende bystruktur. Hvordan kulturhistoriske bygninger kan bidra til utviklingen av området vil være et viktig tema i vurderingen av hvordan områdets kulturhistoriske kvalitet kan ivaretas og videreutvikles.

BYGNINGER OG BYGNINGSMILJØER

Flere bygninger innenfor planområdet har bevaringsverdi. Regjeringen har besluttet at av de bygningene som har vært benyttet til regjeringskontorer, skal G-blokken og H-blokken bevares, mens Y-blokken, S-blokken og R4 rives. I forlengelsen av dette vil det i konsekvensutredningen være nødvendig å utrede:

- Planens influensområde og grensesnitt mot omkringliggende bevaringsverdige bygninger og miljøer.
- Verneverdier for gjenværende bebyggelse i planområdet som ikke er besluttet revet.
- Utforming av ny bebyggelse og samspillet med bevaringsverdige bygninger innenfor planområdet og historiske kvaliteter i tilliggende områder.
- Hvordan plangrepet som foreslås påvirker kulturmiljøet visuelt, bruken av, og tålegrensene til verneverdige enkeltbygninger og kulturmiljøer.
- Kulturminnenes bidrag til å skape gode bykvaliteter for regjeringskvartalet og den omkringliggende byen.

KUNST

Det vil oppstå kunstfaglige dilemmaer ved endring av kunstens forutsetninger. Dette gjelder både kunstverk integrert i bebyggelsen og skulpturer utformet ut fra en gitt plassering.

Konsekvensutredningen skal redegjøre for planer for mulig oppbevaring og framtidig bruk av kunstverkene i Y-blokken.

6.7 TRAFIKK

Målsettingen i klimaforliket er at veksten i persontransporten i storbyområdene skal løses med økt kollektivtrafikk, sykkel og gange. Konsekvensutredningen skal redegjøre for hvordan planforslaget bidrar til å nå dette målet. Konsekvensutredningen skal også redegjøre for hvordan krav til sikkerhet og ønsket om tilgjengelighet, åpenhet og et godt bymiljø er ivaretatt.

Konsekvensutredningen skal redegjøre for hvordan planløsningen vil kunne påvirke gatebruk og trafikkbildet i bysentrum for øvrig. Etappevis utvikling av trafikkløsninger skal vurderes. Utredningen skal framskaffe et trafikalt dimensjoneringsgrunnlag for alle funksjoner og trafikantgrupper innen planområdet. Dette omfatter både ansatte og besøkende.

Konsekvensutredningen skal redegjøre for:

Tilgjengelighet og atkomst for alle trafikantgrupper. Dette omfatter universell utforming og løsninger for både ansatte og besøkende, inklusive:

- Gang- og sykkeltrafikk.
- Drosjer.
- Privat tilbringertrafikk.
- Varelevering.
- Transport i tilknytning til drift og vedlikehold innen planområdet.
- Nødtrafikk.
- Parkering for ansatte og besøkende. Det skal redegjøres for hvilken parkeringspolitikk som ligger til grunn for forslaget.

Konsekvenser for biltrafikk:

- Trafikkgenerering og reisemiddelfordeling.
- Konsekvenser for trafikkavvikling, herunder vurdering av bytrafikk, spesielt med hensyn til Ring 1.

Konsekvenser for fotgjengere og syklister og personer med nedsatt funksjonsevne i forhold til viktige forbindelseslinjer.

Konsekvenser for kollektivtransport.

Konsekvenser for trafiksikkerhet.

6.8 MILJØFORHOLD

Regjeringskvartalet skal planlegges med ambisiøse miljømål og høy grad av energieffektivitet slik at det ved planleggingen er på høyde med beste miljøvennlige bygg og uteområder i et livsløpsperspektiv, og slik at det gir en samfunnsøkonomisk lønnsom og kostnadseffektiv ressursbruk. Som en del av det videre arbeidet vil miljøambisjonsnivået konkretiseres og miljømålene for prosjektet fastsettes.

Konsekvensutredningen skal redegjøre for hvordan miljøambisjoner og mål er ivaretatt i planforslaget. Det skal også redegjøres for konsekvensene av planforslaget når det gjelder minimumskrav til miljøkvalitet/belastning i forskrifter, retningslinjer og regjeringens miljøambisjoner. Videre skal konsekvensene vurderes i lys av føringene om en kostnadseffektiv ressursbruk og samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

KLIMAGASSUTSLIPP

Konsekvensutredningen skal redegjøre for virkningen av planforslaget med sikte på å nå et mål om lave klimagassutslipp i et livsløpsperspektiv. Det skal gjennomføres beregninger av klimagassutslipp som viser planforslagets utslippskonsekvenser.

ENERGIBRUK OG ENERGIFORSYNING

Utslipp av klimagasser og annen luftforurensning er en vesentlig konsekvens av energibruk. Konsekvensutredningen skal redegjøre for hvordan planforslaget bidrar til å nå et mål om energieffektiv energibruk og miljøvennlig energiforsyning. Konsekvensutredningen skal også redegjøre for utslippskonsekvensene av planforslaget og for behovet for tilført energi.

Konsekvensutredningen skal redegjøre for potensialet for utnyttelse av solenergi innenfor planområdet, for eksempel på tak og fasader av bebyggelsen.

STØY

Kilder til støy i et nytt regjeringskvartal vil være veitrafikkstøy, støy fra vifter og kjøleanlegg på tak og fra en eventuell helikopterlandingsplass. Dersom Oslo brannstasjon forblir i området, skaper dette støyved utrykninger. Ut fra foreslåtte trafikk løsninger og utforming av bebyggelsen skal konsekvensutredningen redegjøre for støybelastningen i planområdet og hvordan virkningene vil bli i omkringliggende områder etter gjennomføring av planen.

LUFTKVALITET

Området vil fortsatt være påvirket av utslipp fra veitrafikk. Konsekvensutredningen skal redegjøre for luftkvaliteten i planområdet og virkninger i omkringliggende områder etter gjennomføring av planen med foreslåtte trafikk løsninger og utforming av bebyggelsen. Vurderingen av luftkvaliteten gjøres i lys av utslippsutviklingen for alle kilder i planområdet samt endret bygningsstruktur og lokalklimatiske forhold.

LOKALKLIMA OG SOL-/SKYGGEFORHOLD

Konsekvensutredningen skal redegjøre for planforslagets konsekvenser for lokale klima- og vindforhold.

Konsekvensutredningen skal redegjøre for hvordan planforslaget tar hensyn til et mål om gode solforhold på utvendige oppholdsarealer, og konsekvensene av forslaget for solforholdene for tiliggende bebyggelse. Det skal utarbeides sol-/ skyggediagrammer som viser forholdene både i planområdet og for nabobebyggelsen. Det skal utarbeides representative diagrammer for ulike deler av året og tider av døgnet.

NATURMANGFOLD

Prosjektet skal belyse hvordan hensynet til det biologiske mangfoldet vil bli ivaretatt gjennom gode grøntarealer og hvordan disse er tilpasset fremtidige klimaendringer. Konsekvensutredningen skal redegjøre for hvordan kravene i naturmangfoldlovens §§ 8–12 er ivaretatt.

OVERVANN

Konsekvensutredningen skal utrede overvannshåndtering og flomveier i forbindelse med ekstremnedbør som følge av klimaendringer. Det skal også belyses hvordan overvann og drensvann kan håndteres lokalt og sikres tilstrekkelig infiltrasjon til grunnen.

6.9 ØKONOMI OG GJENNOMFØRING

Konsekvensutredningen skal redegjøre for hvilke kostnadselementer for offentlig infrastruktur planforslaget vil medføre og konsekvenser av eventuelle rekkefølgebestemmelser i planområdet. Eventuelle gjennomføringstiltak som påføres kommunen eller andre enn tiltakshaver, skal beskrives. Det skal også redegjøres for usikkerhet knyttet til gjennomføring.

6.10 TEKNISKE FORUTSETNINGER

KLIMATILPASNING

Konsekvensutredningen skal redegjøre for hvordan utformingen av planforslaget tar hensyn til og er tilpasset fremtidige klimaendringer, med økt sannsynlighet for ekstremvær.

GEOLOGI OG GRUNNFORHOLD

Konsekvensutredningen skal gjøre en vurdering av hvilke hensyn grunnforholdene gjør det nødvendig å ta ved utbygging av området. Eventuelle konsekvenser for grunnforhold skal belyses.

FORURENSET GRUNN

Konsekvensutredningen skal beskrive om det er forurenset grunn i området. Eventuelle forekomster av forurensning skal redegjøres for, og hvilke tiltak som kan iverksettes for å redusere risikoen for spredning av forurensningen skal beskrives. Det samme gjelder tiltak for å håndtere forurensete masser som tas ut av planområdet.

TEKNISK INFRASTRUKTUR

Konsekvensutredningen skal redegjøre for behov for omlegging av eksisterende infrastruktur og etablering av ny.

6.11 ANLEGGSTIDEN OG ETAPPEVIS UTBYGGING

Det er vesentlig at bygge- og anleggsperioden legges opp slik at den gir minst mulig ulemper for nærområdene med hensyn til trafikkbelastning, støy og forurensning. For relevante temaer skal det redegjøres for konsekvenser ved etappevis utbygging.

Ut fra angitt rekkefølge i byggeperiode skal konsekvensutredningen redegjøre for anleggsperiodens virkninger for:

- Sysselsetting.
- Anleggstrafikk og trafikkavvikling, herunder kollektivtrafikk.
- Forholdene for gående og syklende.
- Støy og vibrasjoner. Dette skal ses i forhold til Oslo kommunens regelverk for bygge- og anleggsstøy.
- Setningsfare.
- Bruk av uteområdene, herunder mulighet for midlertidig bruk.

6.12 METODE

Konsekvensutredningen skal:

- Redegjøre for positive og negative virkninger av planforslaget innenfor de aktuelle utredningstemaene. For noen av temaene vil det være aktuelt å sammenligne med en referansesituasjon.
- Redegjøre for aktuelle avbøtende tiltak.
- Gjøre en vurdering av behov for nærmere undersøkelser før og etter gjennomføring av planforslaget.
- Redegjøre for hvordan planforslaget vil bidra til å nå nærmere spesifiserte miljø- og samfunns mål.
- Gi en begrunnet anbefaling av planforslaget.

Innenfor hvert fagtema skal dagens situasjon beskrives ut fra eksisterende informasjon, observasjon, eventuelt målinger og beregninger. Konsekvenser av planforslaget skal utredes gjennom faglige vurderinger og skjønn, ut fra eksisterende informasjon, målinger, beregninger, kartstudier og nye undersøkelser der dette er aktuelt. Der det er relevant, skal de negative og positive virkninger av ikke kvantifiserbare effekter graderes etter en skala. Utredningene skal beskrive anvendt metodikk, modeller og datagrunnlag samt usikkerhet i forutsetninger og sluttresultat.

Innen hvert fagtema skal det, i den grad det er hensiktsmessig og faglig forsvarlig, angis kvalitetsmål, for eksempel hva som er høy miljøstandard eller god kvalitet og komfort i byrom. Innen noen fagtemaer er det vanskelig å spesifisere og beskrive hva som er god kvalitet, og det må anvendes stor grad av faglig skjønn i både beskrivelse av hva som er status og hvordan tiltaket påvirker situasjonen.

Beskrivelse av dagens situasjon baseres på observasjoner, målinger og beregninger. Beskrivelse av framtidig situasjon baseres på predikerte endringer innen de samme temaene. Konsekvensene beskrives i forhold til om forslaget, eventuelt alternative løsninger:

- Gir negative eller positive virkninger.
- Tilfredsstillende lov- og forskriftsfestede krav.
- Bidrar til å oppnå spesifiserte miljø- og samfunns mål.

Avbøtende tiltak vurderes løpende underveis og innarbeides i planforslaget. Der det ikke er hensiktsmessig med innarbeiding i planforslaget redegjøres det separat for forslag til avbøtende tiltak.

BILDE SIDE 1 Skråfoto, Regjeringskvartalet sett fra syd. Foto: Bloms Oppmåling AS

STATSBYGG

ADRESSE P.b. 8106 Dep. N-0032 Oslo

BESØKSADRESSE Biskop Gunnerus gate 6, 0155 Oslo

TLF. 815 55 04 5

NETT statsbygg.no

